

JAARVERSLAG 2022 STICHTING RADIUS CCA

INHOUDSOPGAVE

4	INTRODUCTIE
14	PROGRAMMA AGENDA 2022 BENEDENWERELD JAARPROGRAMMA TENTOONSTELLINGEN & PUBLIEKSEVENEMENTEN
36	EDUCATIE & TALENTONTWIKKELING ATLANTIS HET PLANTENORKEST
44	COMMUNICATIE DOELGROEPEN & PUBLIEKSBEREIK COMMUNICATIEMIDDELEN SAMENWERKINGEN PERS
57	KWANTITATIEVE GEGEVENS BEZOEKERSAANTALLEN JAARAGENDA PERSOVERZICHT
68	FINANCIËEL VERSLAG BATEN & LASTEN OVERZICHT INKOMSTEN
73	ORGANISATIE FAIR PRACTICE & DIVERSITEIT EN INCLUSIE RAAD VAN TOEZICHT DIRECTIE EN PERSONEEL
79	ONDERTEKENING
80	COLOFON

Opening tentoonstelling EMOTIONS ARE OCEANS,
7 mei 2022

INTRODUCTIE

De eerste fundamenteën voor RADIUS werden gelegd in de luwte van de pandemie, die zich in 2021 nog ingrijpend manifesteerde. In die periode vormden zich de contouren van dit nieuwe instituut, dat zich specifiek zou gaan toewijden aan hedendaagse beeldende kunst, ecologie en klimaatverandering, op de nexus van kunst en wetenschap. De aanleiding om RADIUS op te richten was in eerste instantie driedig: de opportuniteit om op een gedroomde plek—een monumentale erfgoedlocatie aan de noordkant van Delft—een nieuw kunstinstituut te kunnen oprichten; de relevantie van de achtergrond waartegen dit instituut zich zou gaan bevinden, met Delft als toonaangevende wetenschapsstad; en, bovenal, de acute urgentie om het hoofd te bieden aan de toenemend ingrijpende gevolgen van klimaatverandering. Met andere woorden, RADIUS als nieuw kunstinstituut van permanente toewijding aan ecologie, klimaatverandering en de gedeelde leefomgeving. Die permanentie is voor ons van fundamenteel belang: klimaatverandering noodzaakt dat we ons doorlopend verhouden en engageren met de complexe en desastreuze gevolgen van ecologisch verval en verdriet, voorbij een uitsluitend mensgerichte, symbolische, representatieve en retorische verbintenis. In die zin is het onze drijfveer om aan de hand van de taal van de kunst en de wetenschap een verlangen te scheppen om collectief het hoofd te bieden aan klimaatverandering, waar de taal van de politiek daar op dit moment niet in slaagt. We zijn hierbij van mening dat activisme voor klimaatrechtvaardigheid een belangrijk medium is voor het eisen van directe verandering, dat terwijl RADIUS, door bewustwording en sociale beïnvloeding, bezoekers wil laten beseffen dat zij geen consumenten zijn maar burgers, en dat systeemverandering meer noodzakelijk is dan consumentenactivisme, zoals veel bedrijven ons willen laten geloven door middel van greenwashing campagnes.

Met dit mandaat en deze ideële drijfveer maakte RADIUS in 2021 haar opmars. De eerste twee momenten waarop RADIUS aan het oppervlak verscheen waren het NRC-artikel (13 april 2021) van Thomas Huut en de lancering van onze crowdfunding-campagne op Voordekunst. Beide gebeurtenissen hebben ons gesterkt en zichtbaar gemaakt in deze eerste precaire fase, waarbij 327 donateurs een bijdrage leverden aan de totstandkoming en ontwikkeling van RADIUS. Gelijktijdig en gedurende het resterende deel van 2021 maakte RADIUS grote slagen in de professionalisering, door de oprichting van de stichting, het samenstellen van een raad van toezicht, in de werving en voltooiing van het kernteam, het aanleggen van een gedegen interne infrastructuur, het aangaan van samenwerkingsverbanden en het ontwikkelen van het eerste beleid en jaarprogramma. Een belangwekkend punt in de gehele vroege ontwikkeling is de ondersteuning en financiële bijdrage van het Gieskes-Strijbis Fonds, dat zich in een vroeg stadium structureel committeerde aan ons initiatief. Naast de Gemeente Delft en het Mondriaan Fonds verbonden een zestiental publieke en private cultuurfondsen zich aan RADIUS en het eerste jaarprogramma met een financiële bijdrage. In 2021 werkten we ook doorlopend samen met DP6 architectuurstudio, die, aan de hand van een ontwerp van architect Robert Alewijnse, een ontwerp ontwikkelde voor de transformatie van de locatie tot een volwaardige kunstinstelling.

Na een grillig verloop van het aanvraagproces voor de bestemmingsplanwijziging en omgevingsvergunning van onze locatie volgde in april en mei 2022 de verbouwing en renovatie van de tentoonstellingsruimte. In een zeer korte en spannende periode van vijf weken wist aannemer IJzerman het ondergrondse voormalige waterbassin te renoveren en

verbouwen tot een bruikbare en hoogwaardige presentatieplek voor hedendaagse beeldende kunst. Een ongekende prestatie waarbij meer dan vijfhonderd vierkante meter oppervlak werd voorzien van een nieuwe egale vloer, isolatie, elektriciteit, akoestische demping, een hoogwaardig lichtstelsel en nieuwe routes ten behoeve van publieksontvangst en (brand)veiligheid.

Op 7 mei 2022 vond de officiële opening van RADIUS plaats. Na het openingswoord van directeur-bestuurder Niekolaas Johannes Lekkerkerk en wethouder Bas Vollebregt werd de tentoonstelling EMOTIONS ARE OCEANS, de eerste tentoonstelling van RADIUS en de eerste binnen het BENEDENWERELD-jaarprogramma, geopend voor het publiek. Het BENEDENWERELD-jaarprogramma werd niet alleen ontwikkeld om het kunstcentrum in het begin van haar bestaan een basis te geven, maar diende voornamelijk als een publieke gespreksaanzet voor een doorlopend programma rond ecologie en klimaatkwessies, zoals mogelijk gemaakt door kunstenaars. Het jaarprogramma bestond uit vier hoofdstukken, gecomplementeerd met twee solopresentaties van kunstenaars Vibeke Mascini en Diana Policarpo. Gedeeltelijk gemodelleerd naar de gelijknamige roman van Robert MacFarlane, was de BENEDENWERELD-tentoonstellingscyclus een verkenning van ondergrondse ruimtes zoals waargenomen in de kunst, literatuur, mythologie, wetenschap, ecologie, het geheugen en het fysieke landschap. Bezoekers daalden af naar de ondergrondse tentoonstellingsruimten van RADIUS, door het oppervlak en de biofilm van de Aarde, om te observeren wat er gebeurt onder lagen beton, asfalt en de geconstrueerde kunstmatigheid van onze menselijke omgeving, om onze relatie met de duisternis, het leven en de dood onder het aardoppervlak te aanschouwen en duiden. Aan de hand van vier hoofdstukken namen bezoekers deel aan een reeks reizen door de ‘diepe tijd’—een uitgestrekte geologische tijd—langs waterbronnen en grotten, samengestelde grondlagen, mijnen en boorlocaties voor het opgraven van mineralen en fossielen, schimmel- en wortelnetwerken, en opslag- en schuilplaatsen die onderdak en bescherming bieden in de steeds instabieler leefomgeving ontstaan binnen het Antropoceen, het huidige tijdperk waarin de mensheid domineert.

In totaal organiseerde en presenteerde RADIUS in 2022 zes uiteenlopende tentoonstellingen: twee solotentoonstellingen met kunstenaars die nieuw in opdracht vervaardigd werk realiseerden, en vier groepstentoonstellingen, veelal bestaande uit bestaand werk of aanpassingen daarop. RADIUS verwelkomde in totaal 47 kunstenaars als onderdeel van het tentoonstellingsprogramma, en realiseerde daarbij nog 14 kunstenaarsbijdragen bij de aansluitende publieksprogrammering. De Fair Practice Code is hierbij volledig omarmd, waarbij de Regeling Kunstenaarshonoraria 100% werd nageleefd.

Het BENEDENWERELD-jaarprogramma vormde tegelijkertijd de eerste beproeving van onze artistiek-inhoudelijke en methodische benadering die vorm kreeg aan de hand van het begrip *intersectioneel ecologisch denken*. We ontwikkelden dit methodisch kader als een praktijk en uitgangspunt voor een doorlopende overweging van de ondersteuningsstructuren die RADIUS biedt: hoe komt het presentatiepodium tot stand en wat gebeurt er op het podium, wie heeft het recht om een bepaald verhaal of een bepaalde stem te vertolken op dit podium en wie bepaalt wie de rechthebbende is. Inhoudelijk gezien beschouwen we *intersectioneel ecologisch denken* als een vorm van kruispuntdenken; zoals ecologie een web van relaties vormt is het naar ons idee van belang de programmering en de projecten daarbinnen niet als parallelle lijnen te duiden, maar te zoeken naar de punten waarop belangen kruisen en deze integraal, in samenhang, al naar gelang schaal en reikwijdte, te vertalen naar activiteiten voor een publiek waarbij ongebreidelde complexiteit en nuance tot zijn recht kunnen komen. Met andere woorden:

we verkiezen een wereldcontinuüm boven een monothematisch vacuüm, en kijken daarbij via de kunst naar de sociaal-maatschappelijke impact van klimaatverandering, waarbij vraagstukken en benaderingen vanuit het feminisme en genderstudies, dekoloniale theorie, biologie, wetenschapsfilosofie en kritische theorie, debatten rond migratie, leef- en werkomstandigheden, activisme en klimaatrechtvaardigheid aan bod komen. Op deze wijze proberen we diversiteit en inclusiviteit het weefsel van RADIUS te laten vormen en bepalen, op zowel programmatisch als organisatorisch niveau. Aangaande dit laatste punt willen we ons in 2023 verder ontwikkelen, waarvoor een eerste stap is gezet met de oproep voor het werven van een jongerenlid voor de raad van toezicht.

In diezelfde lijn denkt RADIUS doorlopend na over haar eigen klimaatverantwoordelijkheid ten opzichte van het beperken en waar mogelijk uitsluiten van de last en druk die onze organisatie uitoefent op de leefomgeving door een programma van tentoonstellingen te produceren, waarbij zowel materialen, apparatuur, vervoer als transporten genoodzaakt zijn. Met name voor een instelling als RADIUS, die met haar programma voorbij wil gaan aan symbolische, representatieve en retorische verbintenissen aangaande ecologische verval, de teloorgang van biodiversiteit, milieuvervuiling en klimaatverandering, is het *practice-what-you-preach*-principe van essentieel belang en prioriteit. Als we kijken naar onze locatie en organisatie is er bij de verbouwing en renovatie een integrale overweging gemaakt bij het kiezen voor een schraal en doelmatig ontwerp waarbij zoveel mogelijk duurzame materialen en, waar mogelijk, processen zijn toegepast. Een bijkomend voordeel hierbij is dat RADIUS, door de ondergrondse ligging en verdiepte inbedding, op een natuurlijke wijze is geïsoleerd en zodoende uitsluitend en incidenteel gebruik hoeft te maken van elektrische verwarming. Op programmatisch niveau behandelen we klimaatverantwoordelijkheid voornamelijk als maatwerk. Elke situatie waarbij sprake is van uitstoot of een materiële belasting behandelen we voornamelijk individueel, waarbij het principe van een nulmeting CO₂ uitstoot bepalend is voor de uiteindelijke keuze. In 2022 is er meermaals sprake geweest van internationale bruiklenen en bijbehorende transporten, welke per vrachtvervoer over land hebben plaatsgevonden en waarbij steeds sprake was van reeds bestaande bekisting door de keuze voor het prioriteren van reeds bestaande kunstwerken. Ons beleid voor het reisverkeer van personeel betreft uitsluitend een vergoeding voor fiets- en openbaar vervoer. De volledige staf maakte in 2022 gebruik van deze vervoermiddelen. Er is incidenteel sprake van vliegverkeer binnen Europa en in 2022 was er geen sprake van intercontinentale vluchten. We onderzoeken momenteel of er een gedegen compensatieschema bestaat voor vliegreizen en vragen ons tegelijkertijd af of een strikt protocol niet ook tegelijkertijd een uitsluitingsmechanisme in de hand werkt aangaande het betrekken van niet-westerse kunstenaars. RADIUS mijdt alle banden met vervuilende bedrijven en financiële instellingen actief en gaat uitsluitend relaties aan met instellingen die een regeneratieve bijdrage leveren voorbij "klimaatneutraal". Op de lange termijn wil RADIUS zich inzetten voor het ontwikkelen van een richtlijn voor duurzaamheid ten behoeve van de kunstsector. De eerste bevindingen zullen hiervoor worden gepresenteerd in 2024.

Gedurende het verslagjaar besteedde de nationale pers ruimschoots aandacht aan RADIUS, met regelmatig tentoonstellingsrecensies, thema-artikelen en vermeldingen over het instituut. In 2021 en 2022 publiceerde NRC, De Volkskrant, TROUW, het AD en het Nederlands Dagblad artikelen over onze activiteiten. Daarnaast waren er reportages in tijdschriften als Metropolis M en De Groene Amsterdammer, en besteedden lokale media waaronder Delft op Zondag en Omroep Delft aandacht aan de totstandkoming van RADIUS en haar programma's.

Afgelopen jaar hebben we gewerkt aan het aangaan en versterken van samenwerkingsverbanden met verschillende instituten in Nederland, in het bijzonder in Delft. In 2023 zetten we bestaande partnerschappen voort, waaronder die met DOK ten behoeve van ons educatieve aanbod. In 2022 ontving RADIUS 810 educatieve bezoekers, als onderdeel van educatieworkshops voor Primair Onderwijs en ontvangsten, feedbacksessies en rondleidingen voor studenten uit het hoger (kunst)onderwijs. In totaal ontvingen we 7.832 bezoekers op onze locatie in Delft, in de periode van mei tot en met december.

Ik zie met plezier en vol goede moed uit naar 2023, waarin het jaarprogramma rond natuurculturen en de verdere renovatie en restauratie van ons receptiegebied centraal zullen staan. Hierbij wil ik ook grote dankbaarheid uitspreken voor het goed samenwerkende team van RADIUS, voor het advies en de supervisie van onze raad van toezicht, voor de kunstenaars en wetenschappers die deelnamen aan onze programma's, voor onze vertrouwde en onze nieuwe bezoekers en volgers, en voor onze vele supporters. Samen hebben zij op een bijzonder positieve manier bijgedragen aan een prachtig eerste jaar voor RADIUS!

Niekolaas Johannes Lekkerkerk
Directeur-bestuurder

EMOTIONS ARE OCEANS

UNDERLAND
CHAPTER 1
08.05–26.06.2022

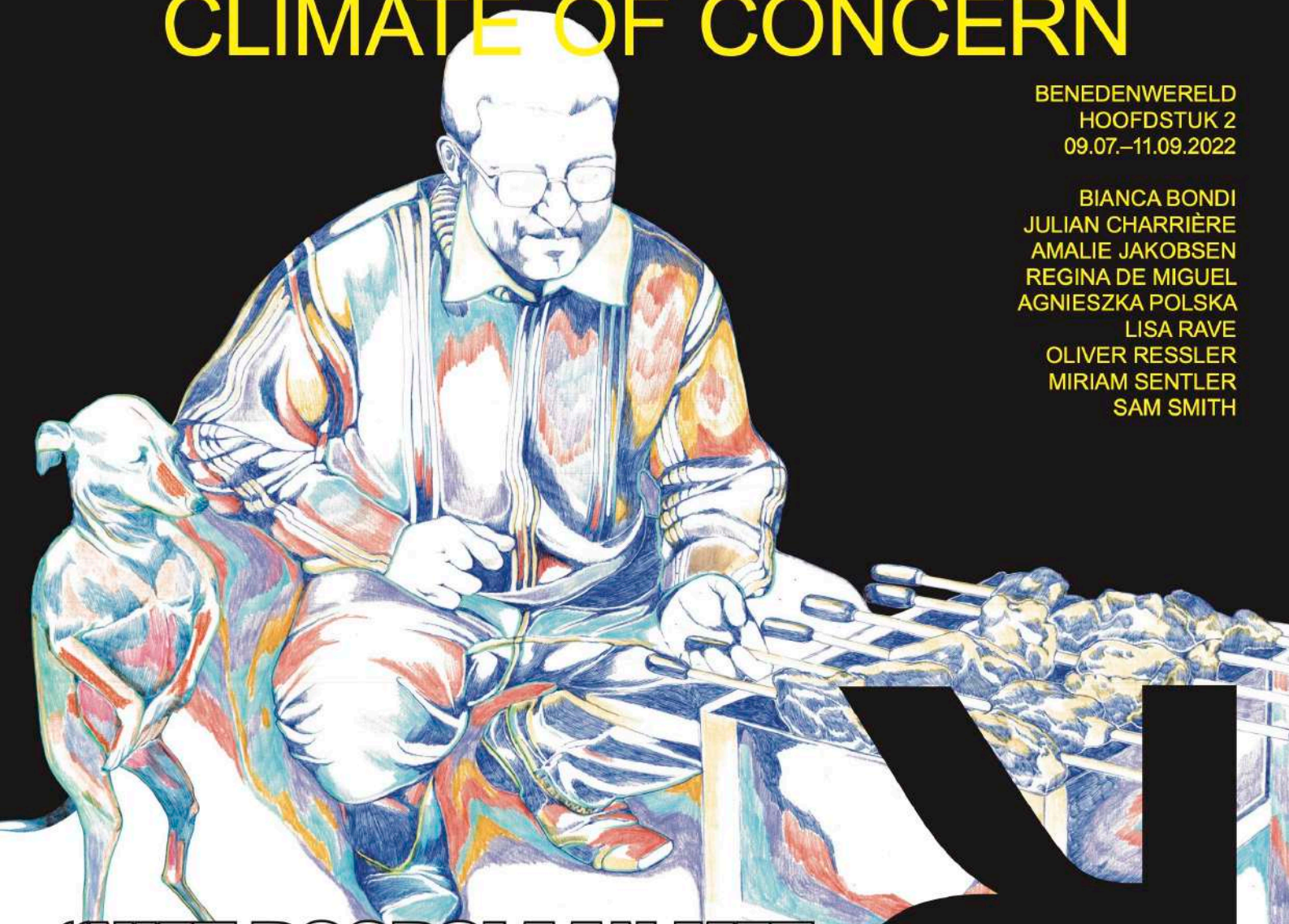
URSULA BIEMANN
CAROLINA CAYCEDO
MARJOLIJN DIJKMAN
& TORIL JOHANNESSEN
XANDRA VAN DER EIJK
DENISE FERREIRA DA SILVA
& ARJUNA NEUMAN
SAMI HAMMANA
LUKAS MARXT
JOSÉFA NTJAM
ALICE DOS REIS
HIMALI SINGH SOIN
RIIKKA TAURIAINEN
& PALOMA AYALA
& ANNE-LAURE FRANCHETTE
SUSANNE M. WINTERLING / THE KALPANA
MÜGE YILMAZ

RADIUS
Center for contemporary art and ecology
Kalverbos 20
2611 XW Delft
www.radius-cca.org

CLIMATE OF CONCERN

BENEDENWERELD
HOOFDSTUK 2
09.07.-11.09.2022

BIANCA BONDI
JULIAN CHARRIÈRE
AMALIE JAKOBSEN
REGINA DE MIGUEL
AGNIESZKA POLSKA
LISA RAVE
OLIVER RESSLER
MIRIAM SENTLER
SAM SMITH

**“NIET DOORSLAAN MET
HET KLIMAAT, WE MOETEN LEKKER
KUNNEN BLIJVEN BARBECUEËN.”**

RADIUS

Center for Contemporary Art and Ecology
Kalverbos 20
2611 XW Delft
www.radius-cca.org

DE WERELD IS EEN
WERKWOORD
Vibeke Mascini
09.07.–11.09.2022

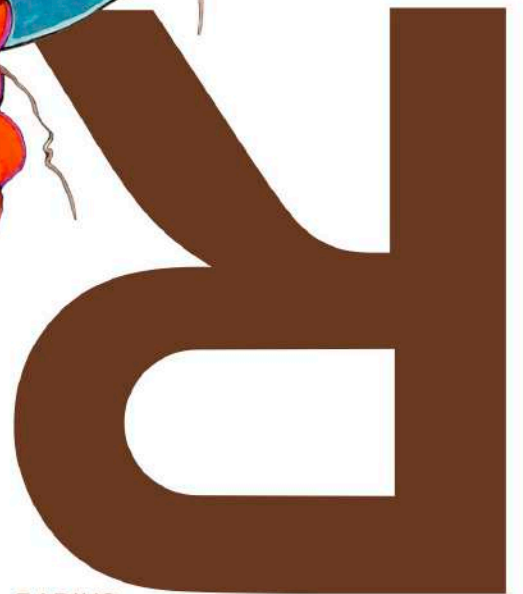

RADIUS
Center for Contemporary Art and Ecology
Kalverbos 20
2611 XW Delft
www.radius-cca.org

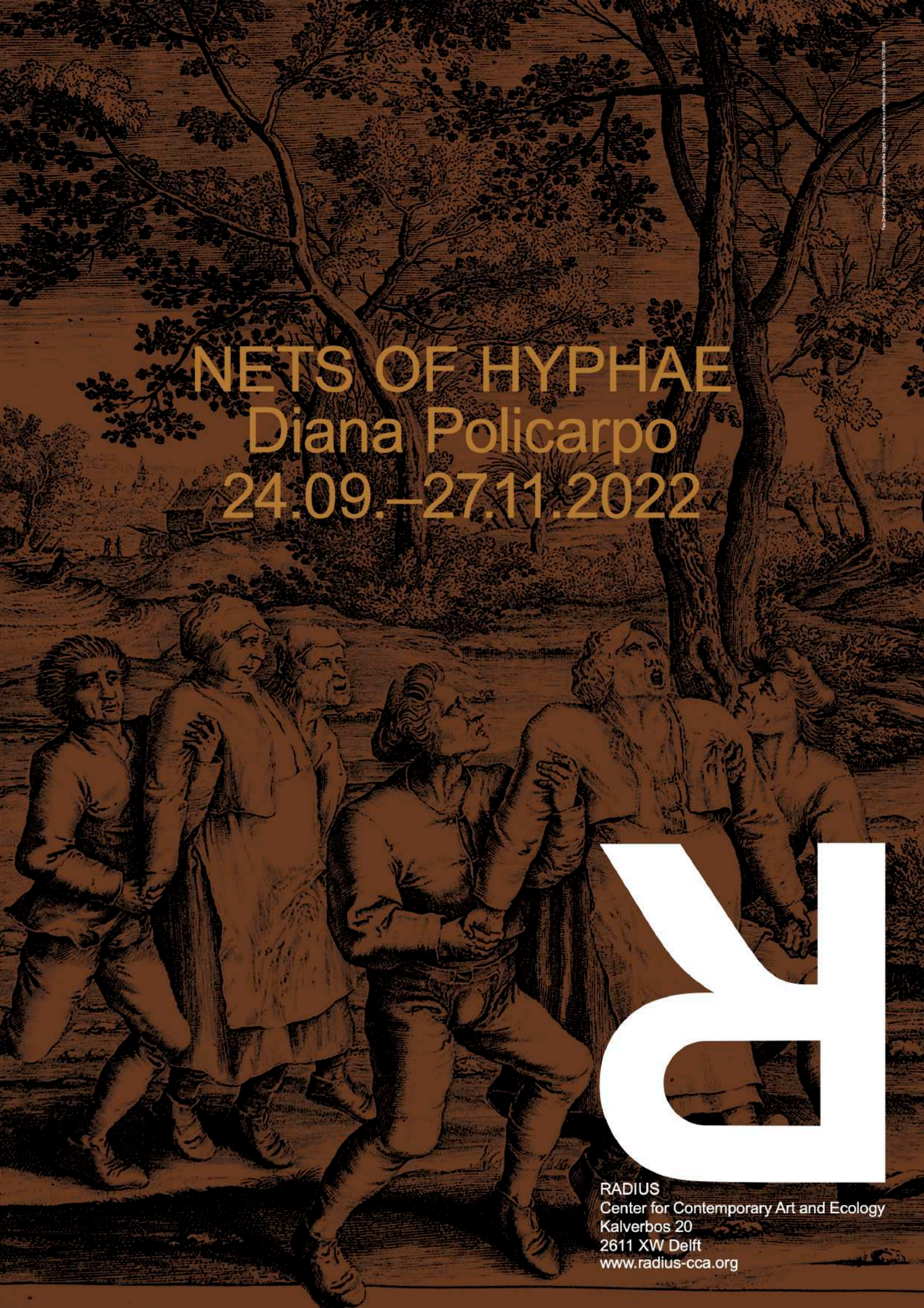
VERSTRENGELD LEVEN

BENEDENWERELD
HOOFDSTUK 3
24.09.–27.11.2022

ABBAS AKHAVAN
URSULA BIEMANN
SUZETTE BOUSEMA
EGLÉ BUDVYTYTĖ
WIM VAN EGMOND
JOHANNE HESTVOLD
NONA INESCU
DOMINIQUE KOCH
MILAH VAN ZUILEN

RADIUS
Center for Contemporary Art and Ecology
Galverbos 20
2611 XW Delft
www.radius-cca.org

NETS OF HYPHAE
Diana Policarpo
24.09.–27.11.2022

RADIUS
Center for Contemporary Art and Ecology
Kalverbos 20
2611 XW Delft
www.radius-cca.org

STILTE VOOR DE STORM

BENEDENWERELD
HOOFDSTUK 4
10.12.2022–12.02.2023

EDWARD CLYDESDALE THOMSON
ARMANDO D. COSMOS
TOMAS A. LAITINEN
JUMANA MANNA
NEDA SAEEDI
EMILIJA ŠKARNULYTĖ
ELISA STRINNA
JUN ZHANG

RADIUS
Center for Contemporary Art and Ecology
Kalverbos 20
2611 XW Delft
www.radius-cca.org

PROGRAMMA

AGENDA

EMOTIONS ARE OCEANS

Water tot Leven brengen in de Oprukkende Woestijn

Benedenwereld Hoofdstuk 1

7 mei — 26 juni 2022

CLIMATE OF CONCERN

Opbranden in het Tijdperk van Fossiel Expressionisme

Benedenwereld Hoofdstuk 2

9 juli — 11 september 2022

VIBEKE MASCINI: DE WERELD IS EEN WERKWOORD

Solotentoonstelling

9 juli — 11 september 2022

VERSTRENGELD LEVEN

Het Bos als Neuraal Netwerk

Benedenwereld Hoofdstuk 3

24 september — 27 november 2022

DIANA POLICARPO: NETS OF HYPHAE

Solotentoonstelling

24 september — 27 november 2022

STILTE VOOR DE STORM

Een Schuilplaats in het Antropoceen

Benedenwereld Hoofdstuk 4

10 december 2022 — 12 februari 2023

BENEDENWERELD JAARPROGRAMMA

RADIUS ving het eerste bestaansjaar aan met een tentoonstellingsprogramma dat uit vier hoofdstukken bestond. Gedeeltelijk gemodelleerd naar de gelijknamige roman van Robert MacFarlane, was de *Benedenwereld*-tentoonstellingscyclus een verkenning van ondergrondse ruimtes zoals waargenomen in de kunst, literatuur, mythologie, wetenschap, ecologie, het geheugen en het fysieke landschap. We daalden af naar de ondergrondse tentoonstellingsruimten van RADIUS, door het oppervlak en de biofilm van de Aarde, om te observeren wat er gebeurt onder lagen beton, asfalt en de geconstrueerde kunstmatigheid van onze menselijke omgeving, om onze relatie met de duisternis, het leven en de dood onder het aardoppervlak te aanschouwen en duiden.

Aan de hand van vier hoofdstukken nodigde *Benedenwereld* het publiek uit om deel te nemen aan een reeks reizen door de 'diepe tijd'—een uitgestrekte geologische tijd—langs waterbronnen en grotten, samengestelde grondlagen, mijnen en boorlocaties voor het opgraven van mineralen en fossielen, schimmel- en wortelnetwerken, en opslag- en schuilplaatsen die onderdak en bescherming bieden in de steeds instabieler leefomgeving ontstaan binnen het Antropoceen, het huidige tijdperk waarin de mensheid domineert. De basis voor het beschouwen van het Antropoceen als ons huidige geologische tijdperk berust op de bewering dat de historisch geaccumuleerde, planetaire milieueffecten van een groeiende menselijke bevolking, technologische innovatie en economische ontwikkeling onafscheidelijk zijn geworden van de geografische processen op Aarde.

De samengestelde crises van het kapitalisme, sociaal-politieke onrust, milieurampen en technologische transformatie wordt steeds dwingender en tastbaarder, zowel op lokaal niveau als op planetaire schaal. Bovendien is de worsteling voor sociale emancipatie en de rol van kolonialisme en racisme onlosmakelijk verbonden met de huidige ecologische depressie, waardoor opnieuw aandacht wordt gevestigd op de kwetsbaarheid van de Aarde en het leven zelf. De situatie is zo ernstig dat het niet meer mogelijk is onszelf buiten dit ecologische verval te plaatsen. Bij aanvang van de ondergrondse reis bij RADIUS worden de ondoorgroendelijke diepten van de benedenwereld met openhartige ontmoetingen door de diepe tijd heen blootgelegd, om mogelijkheden te laten zien om het Antropoceen te kunnen doorstaan.

De *Benedenwereld*-tentoonstellingscyclus is ontwikkeld om het kunstcentrum in het begin van haar bestaan een basis te geven, en dient daarbij voornamelijk als een publieke gespreksaanzet voor een doorlopend programma rond ecologie en klimaatkwesties, zoals mogelijk gemaakt door kunstenaars. Niet geheel anders dan de wetenschap, heeft de kunst het vermogen om perceptie en bewustzijn te verbreden en verhogen voor precies die elementen, processen en dimensies die de menselijke waarneming omzeilen. Beide disciplines bezigen zich met het ontwikkelen van talen om grip te krijgen op ons speculatieve heden; we zijn van mening dat het kunstveld zich in die zin moet uitbreiden en toepassen zonder verstrekte uitnodiging, om reacties te ontlokken waar in de eerste plaats geen behoefte aan lijkt te zijn, en om datgene dat we als vanzelfsprekend beschouwen te confronteren. De kunstenaars in *Benedenwereld* bewegen zich door *kritieke zones* op Aarde en proberen een uitsluitend antropocentrisch perspectief te ondermijnen. Het doel hierbij is om meer realiteit te registreren dankzij meerdere perspectieven, waarbij meervoudigheid niet wordt opgevat als een veelvoud aan perspectieven op één realiteit, maar als een veelvoud aan verschillende menselijke en niet-menselijke agentschappen die tal van realiteiten registreren.

Van het verrichten van veldwerk tot het maken van nieuwe sociale verhoudingen wordt *Benedenwereld* gezien als een ruimte voor synthetisch denken, wetenschappelijke feiten en fictie, waarbij nieuwe banden worden gesmeed tussen menselijke en niet-menselijke bestaansvormen. Van het denken en handelen in een mensgericht vacuüm tot een wereldcontinuüm!

EMOTIONS ARE OCEANS
JOSEFA NTJAM (VOORGROND), SAMI HAMMANA (ACHTERGROND)

CLIMATE OF CONCERN
AMALIE JAKOBSEN (VOORGROND), AGNIESZKA POLSKA (ACHTERGROND)

VIBEKE MASCINI: DE WERELD IS EEN WERKWOORD

VERSTRENGELD LEVEN
NONA INESCU (FOREGROUND, ABBAS AKHAVAN (BACKGROUND))

DIANA POLICARPO: NETS OF HYPHAE

STILTE VOOR DE STORM
ARMANDO D. COSMOS

EMOTIONS ARE OCEANS

Water tot Leven Brengen in de Oprukkende Woestijn

Benedenwereld Hoofdstuk 1

7 mei — 26 juni 2022

Deelnemende kunstenaars:

Ursula Biemann, Carolina Caycedo, Marjolijn Dijkman & Toril Johannessen, Xandra van der Eijk, Denise Ferreira da Silva & Arjuna Neuman, Sami Hammana, Lukas Marxt, Josèfa Ntjam, Alice dos Reis, Himali Singh Soin, Riikka Tauriainen & Paloma Ayala & Anne-Laure Franchette, Susanne M. Winterling / The Kalpana, Müge Yilmaz

Het eerste hoofdstuk van *Benedenwereld* vertrok vanuit het erkennen van de door de mens veroorzaakte watercrises en de dringende behoefte aan nieuwe denk- en gedragswijzen. Vragen zoals: 'Hoe kunnen we de destructieve antropocentrische effecten op waterlichamen en ecosystemen tegengaan, ondanks onze afhankelijkheid van water om te kunnen voortbestaan?' stonden centraal. In deze eerste tentoonstelling werden de cirkelvormige ruimtes van RADIUS, die ooit zelf een waterlichaam herbergden, samengevoegd met artistieke voorstellen om door bedreigde landschappen van overvloed en schaarste, van financiële speculatie en risico, van opkomst en verwoesting te navigeren.

Publieksprogramma:

ø 14.05.2022 Lezing Margarida Mendes – Verzoening met hydrotrauma

ø 18.06.2022 Workshop The Story-Telling Eel-Orgy door Noam Youngrak Son

ø 30.07.2022 Symposium Making Waves: Learning and Applying Water Knowledges in samenwerking met Nieuw Dakota

Samengesteld door Niekolaas Johannes Lekkerkerk, met assistentie van Sergi Pera Rusca.

EMOTIONS ARE OCEANS werd mede mogelijk gemaakt met ondersteuning van het Gieskes-Strijbis Fonds, Mondriaan Fonds, Gemeente Delft, FONDS21, The Swiss Arts Council Pro Helvetia, BNG Cultuurfonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting Zabawas, ifa (Institut für Auslandsbeziehungen), Institut français des Pays-Bas, OCA (Office for Contemporary Art Norway), FRAME Contemporary Art Finland.

De deelname van Riikka Tauriainen, Paloma Ayala en Anne-Laure Franchette werd bovendien ondersteund door de Ernst and Olga Gubler-Hablützel Stiftung en The Association for Friends of Switzerland in Finland (SVFF).

EMOTIONS ARE OCEANS
SUZANNE M. WINTERLING

CLIMATE OF CONCERN

Opbranden in het Tijdperk van Fossiel Expressionisme

Benedenwereld Hoofdstuk 2

9 juli — 11 september 2022

Deelnemende kunstenaars:

Bianca Bondi, Julian Charrière, Amalie Jakobsen, Regina de Miguel, Agnieszka Polska, Lisa Rave, Oliver Ressler, Miriam Sentler, Sam Smith

In 1991 bracht het petrochemische concern Shell de documentaire *Climate of Concern* uit, waarin de mogelijk catastrofale gevolgen van klimaatverandering zoals toenemende droogte, extreem weer, overstromingen, mislukte oogsten, verdwijnende eilanden en migratie werden getoond. Met deze documentaire als vertrekpunt verkende het tweede hoofdstuk van *Benedenwereld* hoe de huidige overmatige schuldenlast op het gebied van fossiele brandstoffen zowel het kader als de achtergrond vormt voor onze manieren van denken, zijn en handelen in een onhoudbaar regime van ecologische ineenstorting. Hoe kunnen we de fossiele- brandstofcultuur loslaten en overstappen op een duurzame manier van leven?

Publieksprogramma:

ø 09.10.2022 Boekpresentatie De Klimaatatmanak

ø 20.10.2022 Lezing Jaap Tielbeke – We Waren Gewaarschuwd

Samengesteld door Niekolaas Johannes Lekkerkerk, met assistentie van Sergi Pera Rusca.

CLIMATE OF CONCERN werd mede mogelijk gemaakt met ondersteuning van het Gieskes-Strijbis Fonds, Mondriaan Fonds, Gemeente Delft, FONDS21, The Swiss Arts Council Pro Helvetia, BNG Cultuurfonds, Stichting Zabawas, ifa (Institut für Auslandsbeziehungen), Institut français de pays bas, Danish Arts Foundation.

Het werk van Julian Charrière werd geleend uit de Servais Family Collection, en werd gepresenteerd in samenwerking met Tlön Projects.

De deelname van Amalie Jakobsen werd aanvullend ondersteund door de Danish Arts Foundation.

VIBEKE MASCINI: DE WERELD IS EEN WERKWOORD

Solotentoonstelling

9 juli — 11 september 2022

In de solotentoonstelling *De Wereld is een Werkwoord* presenteerde kunstenaar Vibeke Mascini nieuw werk dat dieper ingaat op energie. De tentoonstelling richtte zich in het bijzonder op de spanning en de diepe verbinding tussen menselijk handelen en de fysieke en energetische implicaties voor meer-dan-menselijke lichamen en landschappen. Centraal in deze ontwikkeling staat het herhaaldelijk vinden van innovatieve, technologische oplossingen om dezelfde menselijke gewoontes rond productie en consumptie te kunnen behouden en blijven bevredigen.

Samengesteld door Niekolaas Johannes Lekkerkerk, met assistentie van Sergi Pera Rusca.

DE WERELD IS EEN WERKWOORD is tot stand gekomen met ondersteuning van Stichting Stokroos, Outset Nederland en het Mondriaan Fonds.

Over de praktijk van Vibeke Mascini:

Premoderne ideeën beschouwden elektriciteit als een heilig fenomeen dat een soort geest herbergt, welke in staat is om materie te bezielen. De afgelopen jaren ontwikkelde Mascini's artistieke onderzoek zich rond historische en futuristische concepten van elektriciteit als een speculatieve agent van het leven. Door natuurlijke en industriële processen te combineren, volgens de bindende kracht van hun energie, richt haar werk zich op een fundamentele dynamiek welke onderliggend is aan materialen en organismen. Door middel van sculpturen, installaties, video en tekst probeert ze een goed begrip van elektriciteit op te wekken door een directe relatie te leggen tot de bron. In langdurige samenwerking met wetenschappers, ingenieurs, overheidsmedewerkers en muzikanten stelt ze een bewust begrip van elektrische energie voor als een verklaring van onderlinge verbondenheid en verstrengeling—tussen soorten, media en natuur, materie en energie. Terwijl ze door dit tijdperk van ecologische kwetsbaarheid navigeert, ligt haar verklaring in een diep begrip van intimiteit. Als we getuige zijn van de fundamentele energetische relatie tussen onze omgeving en onszelf, kunnen we niet anders dan diepe empathie en bezorgdheid ervaren.

CLIMATE OF CONCERN
BIANCA BONDI

VIBEKE MASCINI: DE WERELD IS EEN WERKWOORD

VERSTRENGELD LEVEN

Het Bos als Neuraal Netwerk

Benedenwereld Hoofdstuk 3

24 september — 27 november 2022

Deelnemende kunstenaars:

Abbas Akhavan, Ursula Biemann, Suzette Bousema, Eglé Budvytyté, Wim van Egmond, Johanne Hestvold, Nona Inescu, Dominique Koch, Milah van Zuilen

In het derde hoofdstuk van *Benedenwereld* waren verschillende kunstenaars betrokken die verstrengelingen tussen meerdere soorten in bosesystemen onderzoeken door middel van wetenschappelijke en artistieke praktijken, om uiteindelijk samenhangende vormen van onderlinge afhankelijkheid en verwantschap voor te stellen. De tentoonstelling speculeerde over een breder bewustzijn van het denken over planten en schimmelnetswerken, en bood onderdak aan een verzameling artistieke en wetenschappelijke praktijken die inspireren tot wederzijdse zorgzame manieren van zijn en handelen, om zo manieren te vinden om in het Antropoceen te overleven en tegelijkertijd te ondermijnen.

Publieksprogramma:

ø 01.10.2022 Presentatie over SPUN (Society for the Protection of Underground Networks) door Dr. Toby Kiers en filmvertoning “This Entangled Land” van Annabel Howland

ø 09.11.2022 Lezing Merlin Sheldrake — Entangled Life

Samengesteld door Niekolaas Johannes Lekkerkerk, met assistentie van Sergi Pera Rusca.

ENTANGLED LIFE werd mogelijk gemaakt met steun van het Gieskes-Strijbis Fonds, Mondriaan Fonds, Gemeente Delft, FONDS21, The Swiss Arts Council Pro Helvetia, BNG Cultuurfonds, Stichting Zabawas en Institut français de pays bas.

Het werk van Abbas Akhavan werd geleend uit de Servais Family Collection, en werd gepresenteerd in samenwerking met Tlön Projects.

DIANA POLICARPO: NETS OF HYPHAE

Solotentoonstelling

24 september — 27 november 2022

In de solotentoonstelling *Nets of Hyphae* vertrok kunstenaar Diana Policarpo vanuit de studie naar de moederkorenschimmel als historische katalysator, zowel vanwege diens bedwelmende als helende eigenschappen. In de tentoonstelling werd de moederkorenschimmel ingezet om genealogieën van vrouwelijke kennis en strijd door de eeuwen heen te verbeelden. De presentatie gaf zo een waardevolle toelichting op de onderwerping van het vrouwenlichaam binnen de ontwikkeling van het kapitalisme als een totaliserend regime, dat economische, sociale en culturele structuren inkapselt. Door middel van een reeks video's, werken op papier, geluid en licht, wist Policarpo een zintuiglijke omgeving te scheppen die een synesthetische ervaring bood van de moederkorenzwam als verhalenverteller, met diens veelheid aan hyfen als sporen binnen een raamvertelling over feministisch verzet.

Samengesteld door Niekolaas Johannes Lekkerkerk, met assistentie van Sergi Pera Rusca.

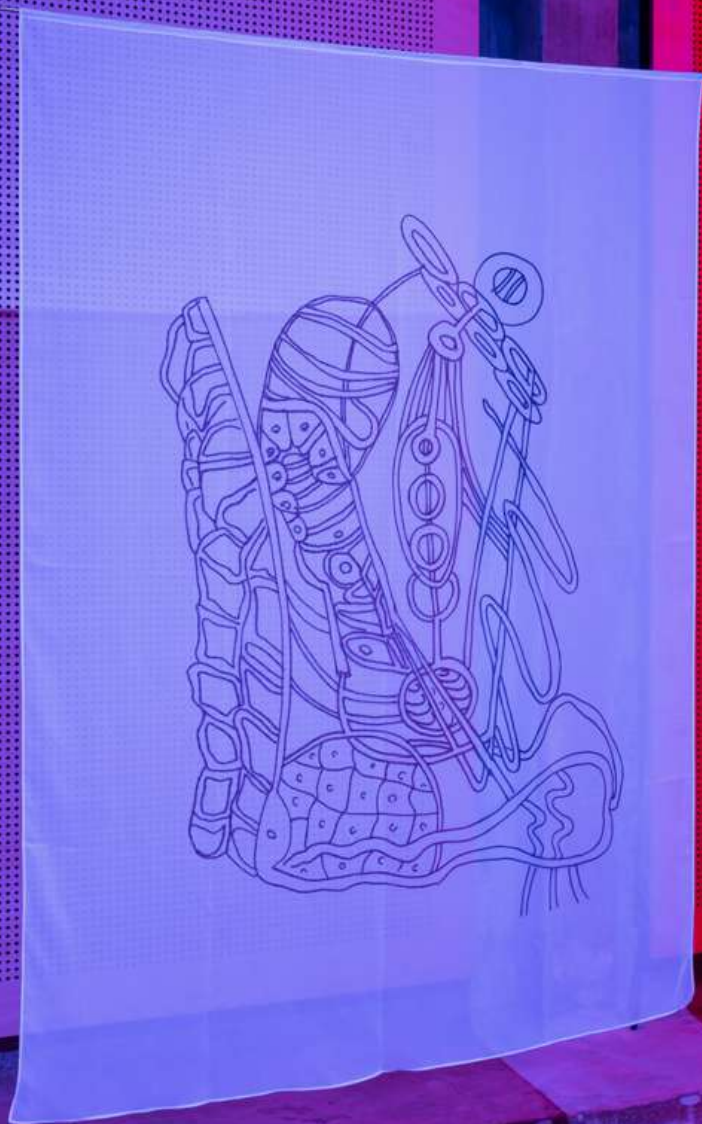
NETS OF HYPHAE werd mogelijk gemaakt met steun van het Mondriaan Fonds.

Over de praktijk van Diana Policarpo:

Diana Policarpo is beeldend kunstenaar en componist, woonachtig in Lissabon en Londen. Ze werkt in visuele en muzikale media, waaronder tekenen, video, sculptuur, tekst, performance en meerkanaals geluidsinstallaties. Policarpo onderzoekt genderpolitiek, economische structuren, gezondheid en relaties tussen soorten door middel van speculatief transdisciplinair onderzoek. Ze maakt performances en installaties om ervaringen van kwetsbaarheid en empowerment te onderzoeken die samenhangen met het jezelf blootstellen aan de kapitalistische wereld.

VERSTRENGELD LEVEN
EGLE BUDVYTYTE

DIANA POLICARPO: NETS OF HYPHAE

STILTE VOOR DE STORM

Een Schuilplaats in het Antropoceen

Benedenwereld Hoofdstuk 4

10 december 2022 — 12 februari 2023

Deelnemende kunstenaars:

Edward Clydesdale Thomson, Armando D. Cosmos, Tuomas A. Laitinen, Jumana Manna, Neda Saeedi, Emilija Škarnulyté, Elisa Strinna, Jun Zhang

Het laatste hoofdstuk van *Benedenwereld* presenteerde de werken van acht kunstenaars die inzicht geven in de toenemende behoefte aan bewaring en berging tegen een steeds vluchtiger en onvoorspelbaarder wordende leefomgeving. Hoe kan de mensheid weerstand bieden aan ecologische ondergang door middel van wetenschap en technologie, creativiteit en vindingrijkheid? In dit huidige moment van grote veranderingen en crises moeten we ons heroriënteren, en blijven speculeren over nieuwe manieren van leven en samenkomen. Welke rol kunnen kunst en wetenschap hierin spelen? Geleid door de speculatieve talen van de kunstwerken bood het laatste hoofdstuk van *Benedenwereld* inzichten om tot een verbeelding te komen die beter is toegerust op huidige en toekomstige planetaire transformaties.

Samengesteld door Niekolaas Johannes Lekkerkerk, met assistentie van Sergi Pera Rusca.

STILTE VOOR DE STORM werd mogelijk gemaakt met steun van het Gieskes-Strijbis Fonds, Mondriaan Fonds, Gemeente Delft, FONDS21, BNG Cultuurfonds, Stichting Zabawas, ifa (Institut für Auslandsbeziehungen), en Frame Contemporary Art Finland.

Het werk van Armando D. Cosmos werd geleend uit de Ekard Collection.

STILTE VOOR DE STORM
JUN ZHANG

EDUCATIE & TALENTONTWIKKELING

HET PLANTENORKEST

EDUCATIE & TALENTONTWIKKELING

Het educatieprogramma van RADIUS gaat in op de manier waarop kunst kan reflecteren op en bijdragen aan ons begrip van hedendaagse sociale, politieke en ecologische kwesties. De basis ligt hierbij bij *Inquiry-based* en *Problem-based learning*: een proactieve vorm van leren die begint met het stellen van de juiste vragen en het opwerpen van stellingen. Het onthouden van feiten is immers niet een van de belangrijkste vaardigheden in de wereld van vandaag. Feiten veranderen en informatie is steeds vaker direct beschikbaar. Wat nodig is betreft inzicht in de manier waarop we deze massa aan gegevens kunnen interpreteren en begrijpen. Door vragen te stellen en probleemstellingen op te werpen, wordt een jonge generatie aangemoedigd om kritisch en oplossingsgericht te denken. De leerlingen worden geprikkeld om vanuit nieuwsgierigheid hun ideeën creatief tot uiting te brengen.

Met veel tevredenheid blikken wij terug op het educatieve programma van RADIUS in 2022, waarin we 810 educatie bezoekers ontvingen. Door de structurele samenwerking met DOK is RADIUS al snel hoog op de ladder geplaatst in het aantal schoolbezoeken dat wij hebben mogen ontvangen. In 2023 hopen wij dit te blijven handhaven en zetten wij de samenwerking met DOK voort voor het Primair- en Voortgezet Onderwijs. Wij streven ernaar om onze doelgroep te verbreden en voorbij het bestaande onderwijsaanbod te kijken. Als onderdeel van *een leven lang leren* zullen wij daarom meer aanspraak maken op doelgroepen die niet noodzakelijkerwijs aan onderwijsinstellingen zijn verbonden.

In aanvulling op de educatieve programma's werden er in 2022 wekelijks gemiddeld een tweetal groepen vanuit het hoger onderwijs ontvangen bij RADIUS. Dit betrof met name studenten van de kunstacademies, studenten kunstgeschiedenis of studenten die een programma volgen op de nexus van kunst, wetenschap en ecologie.

ATLANTIS

februari 2022 — april 2022

In maart 2022 trapte RADIUS af met haar eerste educatieve programma. Het programma ATLANTIS kwam tot stand in samenwerking met educatie-partner DOK. Via DOK bezochten 588 leerlingen uit groep 7 en 8 van basisscholen uit Delft RADIUS voor een workshop over de invloed van klimaatverandering op onze leefomgeving. Onder begeleiding van een educator werden de leerlingen uitgedaagd om de toekomst te visualiseren en een creatieve uiting te maken naar aanleiding van een probleemstelling. De leerlingen gingen aan de slag met creatieve uitvindingen om Delft te beschermen tegen het stijgende water, waarbij zij rekening hielden met de belangen van zowel planten, dieren als mensen. Op deze manier leerden zij om belangen te behartigen van meer dan menselijke entiteiten en daarnaast ook om deze belangen mee te nemen in het creëren van een positief toekomstbeeld. De reacties op de workshop waren bijzonder positief en de resultaten zeer divers: van drijvende kassen, bubbel-steden onder water tot zuiverende robots. Een breed scala aan ideeën en prototypes kwam voorbij. Wij kijken terug op een geslaagde eerste workshop-reeks voor het Primair Onderwijs.

ATLANTIS is tot stand gekomen in samenwerking met DOK, met ondersteuning van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

HET PLANTENORKEST

oktober 2022

In samenwerking met Festival Cultuurbarbaren kwam de workshop HET PLANTENORKEST tot stand. Cultuurbarbaren is een kinderfestival dat plaatsvindt tijdens de herfstvakantie, waarbij verschillende culturele instellingen door heel Delft de handen ineenslaan om kinderen van vier tot en met twaalf jaar op een laagdrempelige manier in aanraking te laten komen met kunst en cultuur. Tijdens de workshop HET PLANTENORKEST konden de deelnemers meer te weten komen over de “geheime” manieren waarop planten met elkaar communiceren, terwijl ze konden experimenteren met de speelse technologie van de *Makey Makey*. Met dit apparaatje kan je elk object dat stroom geleidt omzetten in een toetsenbord. Zo kan je bijvoorbeeld piano spelen op een banaan of een heus orkest beginnen door het aanraken van planten. Tijdens de workshop kwamen 150 kinderen langs om mee te doen aan HET PLANTENORKEST. Het was een geslaagde eerste deelname aan het festival met enthousiaste reacties en nieuwe ontmoetingen tussen de bewoners van Delft en kunstcentrum RADIUS.

HET PLANTENORKEST is tot stand gekomen in samenwerking met Cultuurbarbaren, met ondersteuning van Gemeente Delft, De Schepper Delft Stichting en Stichting voor Hulp aan Delftse Jongeren.

HET PLANTENORKEST

COMMUNICATIE

Opening tentoonstelling STILTE VOOR DE STORM,
10 december 2022

COMMUNICATIE

INLEIDING, DOELGROEPEN EN PUBLIEKSBEREIK

2022 markeerde het openingsjaar van kunstcentrum RADIUS: een belangwekkend jaar waarbij we na een lange voorbereidingstijd, vanaf mei, de eerste bezoekers konden verwelkomen. Wat betreft communicatie beproefden we in 2022 ook voor het eerst verschillende strategieën om het publieksbereik te vergroten. Daarbij testten we ook voor het eerst de stem van het kunstcentrum en de toon van de berichtgeving, als eerste verhouding tot en bemiddeling tussen het publiek en een programmering toegewijd aan kunst, klimaat, wetenschap en ecologie.

We blikken wat betreft communicatie terug op een succesvol jaar, zowel qua publieke receptie als persvermeldingen. We ontvingen meer dan 7.500 bezoekers en er verschenen artikelen en lovende recensies in onder meer NRC, Volkskrant, Trouw, Nederlands Dagblad en de Delft op Zondag. Daarnaast groeide het bereik van de sociale media gestaag, naar meer dan 3.000 volgers op Instagram, en abonneerden 7.100 geïnteresseerden zich op onze nieuwsbrief.

DOELGROEPEN EN PUBLIEKSBEREIK

RADIUS trekt een breed geïnteresseerd publiek van kunst- en cultuurliefhebbers, met specifieke interesse in hedendaagse beeldende kunst op het snijvlak van klimaat, ecologie en wetenschap. Het merendeel van het publiek baart zich zorgen over het klimaat, de negatieve impact van klimaatverandering, de teloorgang van biodiversiteit en ecologisch verval en bezoekt RADIUS om zowel meer bewust als geïnformeerd te worden over urgente en actuele klimaatkwesties. Het publiek van RADIUS overstijgt de achterban van Nederlandse kunstprofessionals en kent demografisch een zeer gemêleerde opmaak: van bewoners uit Delft (met name studenten, volwassenen en senioren), bewoners uit de Randstad (met name jongeren, waaronder (kunstacademie)studenten, volwassenen en senioren), landelijke kunst-, cultuur- en natuurliefhebbers en internationale bezoekers die beide met name aangetrokken worden door het vernieuwende programma en de brede vertegenwoordiging van internationale kunstenaars. Naast dit breder geïntereerde meer algemene publiek heeft RADIUS een groot bereik onder een meer gespecialiseerde publieksgroep van kunstprofessionals en wetenschappers. Zij zijn als kunstenaar, curator, wetenschapper, theoreticus of criticus nauw betrokken bij de hedendaagse kunst, een wetenschappelijke discipline, of volgen een beroepsopleiding in die richting.

Opening tentoonstelling STILTE VOOR DE STORM,
10 december 2022

Opening tentoonstelling STILTE VOOR DE STORM,
10 december 2022

COMMUNICATIE

COMMUNICATIEMIDDELEN

Het publiek van RADIUS wordt doorlopend geïnformeerd en op de hoogte gehouden van ons tentoonstellings-, educatie- en publieksprogramma via de volgende kanalen:

DIGITALE NIEUWSBRIEVEN

We verzenden regelmatig digitale nieuwsbrieven over aankomende programma's en evenementen, die steeds zowel Nederlands- als Engelstalig verzonden worden aan binnenlandse en buitenlandse abonnees. In 2022 meldden meer dan 7.100 geïnteresseerden zich aan als abonnee van de RADIUS nieuwsbrief.

WEBSITE

De website van RADIUS dient niet uitsluitend als platform voor informatie en achtergronden bij het actuele programma, maar ook als online verkooppunt van toegangsbewijzen. Daarnaast fungeert de website als online archief van alle tentoonstellingen, evenementen en samenwerkingen van RADIUS. Alle informatie wordt op de website tweetalig (in het Nederlands en het Engels) aangeboden. De belangstelling voor de website groeit gestaag, van een initieel bereik van 200 maandelijkse bezoeken naar meer dan 900 bezoeken in de laatste maanden.

SOCIALE MEDIA

Sociale media vormen een belangrijk onderdeel van de communicatie van RADIUS bij het genereren van engagement bij onze programma's. Hiervoor zijn wij actief op Facebook, Instagram en LinkedIn, waarbij de focus en nadruk momenteel ligt op communicatie via ons Instagramkanaal. We zetten Instagram met name in om tentoonstellingen en lezingen aan te kondigen, om werken uit de tentoonstelling uit te lichten, literatuur te delen en belangwekkende maatschappelijke ontwikkelingen rond kunst en klimaat te agenderen bij een breder landelijk en internationaal publiek. Momenteel heeft RADIUS op Instagram meer dan 3.500 volgers. LinkedIn gebruiken wij om professionele contacten te leggen met (wetenschappelijke) instellingen, waarbij wij momenteel 180 volgers hebben. Daarnaast gebruiken wij in beperkte mate Facebook, waarbij de 1.000 volgers geattendeerd worden op de (openingen van) nieuwe tentoonstellingen en ons publieke programma.

ADVERTENTIES

We spreken gericht bepaald publiek aan door middel van advertenties in kranten, magazines en op websites. We adverteren bij iedere tentoonstelling paginabreed in tijdschrift Metropolis M geadverteerd, waardoor het een meer ingevoerd publiek geattendeerd wordt op de lopende en aankomende tentoonstelling(en). Daarnaast

bereiken we een meer lokaal publiek door maandelijks in de plaatselijke krant Delft op Zondag te adverteren. In aanvulling hierop werken wij lokaal samen met Flyerman die onze posters verspreidt binnen Delft en omstreken, waar deze gedurende de eerste twee weken van iedere tentoonstelling zichtbaar zijn op meer dan honderd locaties. Verder wordt er bij iedere tentoonstelling ook nog in maatschappijkritische landelijke tijdschriften geadverteerd, waaronder de Groene Amsterdammer.

DRUKWERK

Bij iedere tentoonstelling brengen wij een tweetalige (in het Nederlands en het Engels) brochure uit ter toelichting bij de tentoonstelling, de kunstwerken en het jaarprogramma. Deze brochures dienen zowel als handleiding ter plekke en als naslagwerk.

COMMUNICATIE

PERS, INTERNATIONALE BETREKKINGEN EN SAMENWERKINGEN

PERS

Verder zijn wij zeer verheugd dat de Nederlandse nationale pers zowel de tentoonstellingen als het publieksprogramma heeft opgepikt. Gedurende het verslagjaar besteedde de nationale pers ruimschoots aandacht aan RADIUS, met regelmatig tentoonstellingsrecensies, profielen, thema-artikelen en vermeldingen over het instituut. In 2021 en 2022 publiceerden achtereenvolgens het NRC, De Volkskrant, Trouw, het AD en het Nederlands dagblad artikelen over onze activiteiten. Daarnaast waren er reportages in tijdschriften als Metropolis M en de Groene Amsterdammer, en besteedden lokale media waaronder Delft op Zondag en Omroep Delft aandacht aan de totstandkoming van RADIUS en haar programma's. Onder meer Metropolis M keerde hierbij meermaals terug, om opeenvolgende tentoonstellingen te recenseren.

INTERNATIONALE BETREKKINGEN

Aangaande internationale bekendheid bood de solotentoonstelling NETS OF HYPHAE van Diana Policarpo bij uitstek een kans om een internationaal publiek van kunstliefhebbers te bereiken en bekend te worden bij andere kunstinstellingen. Naast dat deze tentoonstellingen bij RADIUS te zien was, werd deze ook getoond bij partnerlocaties Galeria Municipal do Porto (Portugal), Kunsthall Trondheim (Noorwegen), CRAC Occitanie (Frankrijk) en Kunsthall Aarhus (Denemarken). Daarnaast brachten we als onderdeel van ons publieksprogramma Merlin Sheldrake, een internationaal gerenommeerde auteur en wetenschapper naar Delft, hetgeen resulteerde in een bijzonder goedbezochte lezing die bijgewoond werd door meer dan driehonderd bezoekers.

SAMENWERKINGEN

Om het programma onder de aandacht te brengen van diverse lokale en landelijke doelgroepen, op verschillende kennisniveaus en vanuit hun specifieke interesse en achtergrond, is RADIUS in 2022 samenwerkingsverbanden aangegaan met verscheidene instellingen. Zo verwelkomden wij onder andere studenten van de Universiteit Utrecht, Universiteit Leiden, Technische Universiteit Delft, Koninklijke Akademie van Beeldende Kunsten Den Haag voor locatie- en tentoonstellingsbezoek. Daarnaast waren er samenwerkingen met meer lokale initiatieven en partners zoals het theaterfestival Fringe en de Van Marken dag. Verder stelden wij het kunstcentrum open tijdens Open Monumentendag, en was er een samenwerking met kunstruimte Nieuw Dakota uit Amsterdam voor een symposium.

Opening tentoonstelling STILTE VOOR DE STORM,
10 december 2022

Opening tentoonstelling EMOTIONS ARE OCEANS,
7 mei 2022

Opening tentoonstelling VERSTRENGELD LEVEN en
DIANA POLICARPO: NETS OF HYPHAE,
24 september 2022

Opening tentoonstelling VERSTRENGELD LEVEN en
DIANA POLICARPO: NETS OF HYPHAE,
24 september 2022

Opening tentoonstelling EMOTIONS ARE OCEANS,
7 mei 2022

KWANTITATIEVE GEGEVENS

BEZOEKERSAANTALLEN

Met in totaal 6 tentoonstellingen en 20 programma's (zoals lezingen, debatten, performances, leesgroepen, educatieve projecten, onderzoeksprojecten, filmvertoningen, evenementen, rondleidingen, boekpresentaties) hebben wij in 2022 7.832 bezoekers ontvangen.

GROEPS- EN

SOLOTENTONSTELLINGEN

TOTAAL AANTAL BEZOEKERS

1. EMOTIONS ARE OCEANS, groepstentoonstelling
2. CLIMATE OF CONCERN, groepstentoonstelling
3. VIBEKE MASCINI: DE WERELD IS EEN WERKWOORD, solotentoonstelling
4. VERSTRENGELD LEVEN, groepstentoonstelling
5. DIANA POLICARPO: NETS OF HYPHAE, solotentoonstelling
6. STILTE VOOR DE STORM, groepstentoonstelling

RADIUS, Kalverbos 20, Delft
7.832

LECTURE BY MERLIN SHELDRAKE
9 NOVEMBER 2022

RADIUS
CENTER FOR CONTEMPORARY
ART AND ECOLOGY

Lezing Merlin Sheldrake,
9 november 2022

Lezing Merlin Sheldrake,
9 november 2022

NOBILISS. ATQ. AMPLISS. COSS. REIPUBL. DELPH. GU.

Lezing Merlin Sheldrake,
9 november 2022

KWANTITATIEVE GEGEVENS

JAARAGENDA

FEBRUARI

EDUCATIEWORKSHOP ATLANTIS (tot en met april)

APRIL

16.04.2022
RONDLEIDING watertoren door JAN VAN DER MAST

30.04.2022
RONDLEIDING watertoren door JAN VAN DER MAST

MEI

07.05.2022
OPENING RADIUS en tentoonstelling EMOTIONS ARE OCEANS

14.05.2022
LEZING VERZOENING MET HYDROTRAUMA door MARGARIDA MENDES

28.05.2022
RONDLEIDING watertoren door JAN VAN DER MAST

28.05.2022
RONDLEIDING tentoonstelling EMOTIONS ARE OCEANS

29.05.2022
RONDLEIDING tentoonstelling EMOTIONS ARE OCEANS

JUNI

18.06.2022
WORKSHOP THE STORY-TELLING EEL-ORGY door NOAM YOUNGRAK SON

26.06.2022
RONDLEIDING tentoonstelling EMOTIONS ARE OCEANS

JULI

09.07.2022
OPENING tentoonstellingen CLIMATE OF CONCERN en VIBEKE MASCINI: DE WERELD IS EEN WERKWOORD

30.07.2022
SYMPOSIUM MAKING WAVES, i.s.m. MARLIES AUGUSTIJN en NIEUW DAKOTA

SEPTEMBER

10.09.2022 – 11.09.2022
OPEN MONUMENTENDAG

24.09.2022
OPENING tentoonstellingen VERSTRENGELD LEVEN en DIANA POLICARPO: NETS OF HYPHAE

OKTOBER

01.10.2022
PRESENTATIE SPUN door TOBY KIERS en FILMVERTONING ANNABEL HOWLAND

09.10.2022
BOEKPRESENTATIE DE KLIMAATALMANAK

20.10.2022
LEZING WE WAREN GEWAARSCHUWD door JAAP TIELBEKE

25.10.2022 – 29.10.2022
EDUCATIEWORKSHOP HET PLANTENORKEST

NOVEMBER

09.10.2022
LEZING ENTANGLED LIFE door MERLIN SHELDRAKE

DECEMBER

10.12.2022
OPENING tentoonstelling STILTE VOOR DE STORM

KWANTITATIEVE GEGEVENS

PERSOVERZICHT

- 2022, 29 november — [Beschouwing Metropolis M \(NETS OF HYPHAE\)](#)
- 2022, 10 september — [Recensie Metropolis M \(CLIMATE OF CONCERN\)](#)
- 2022, 24 augustus — [Recensie De Groene Amsterdammer \(VIBEKE MASCINI\)](#)
- 2022, 1 augustus — [Recensie Tubelight \(EMOTIONS ARE OCEANS\)](#)
- 2022, 31 juli — [Artikel Trouw](#)
- 2022, 27 juli — [Artikel Nederlands Dagblad](#)
- 2022, 7 juli — [Artikel De Volkskrant](#)
- 2022, 2 juli — [Artikel Bionieuws](#)
- 2022, 11 juni — [Recensie Metropolis M \(EMOTIONS ARE OCEANS\)](#)
- 2022, 16 mei — [Artikel Omroep Delft](#)
- 2022, 8 mei — [Artikel AD](#)
- 2022, 6 mei — [Artikel Metropolis M](#)
- 2022, 3 februari — [Artikel AD](#)
- 2021, 1 november — [Reportage Omroep Delft](#)
- 2021, 10 juni — [Artikel AD](#)
- 2021, 29 mei — [Artikel Delft of Zondag](#)
- 2021, 13 april — [Artikel NRC](#)

Natuurdagboek

1 augustus 2022

Zandogjes maaien gras

Bonte zandogjes zie ik in de rijk, heide zandogjes... Ik zie ze tegen als ik een wandeling maak... Oranje zandogjes zijn er veel.

Niettemin kunnen de, waar we nog zijn, heel taai zijn. Dat merk ik in Zweland, waar ik langskamert met bloemenranden struik. De bloemenranden zijn bedoeld voor... Oranje zandogjes haken op bruine, maar zijn iets kleiner en iets... Oranje zandogjes drinken net als kikkers, maar zetten eieren op wilde grassen. Hun rupsen zijn kleine guano. Ik zou ze graag in mijn tuin hebben - een luit voor het oog en ze maaien het gras.

Op de foto staat een miniatuur, met op elke voorgrond een soort tuinstoel, een zwaairoep. Verwijzen hebben die gruisvliegen niet.

Oranje zandogjes drinken net als kikkers, maar zetten eieren op wilde grassen. Hun rupsen zijn kleine guano. Ik zou ze graag in mijn tuin hebben - een luit voor het oog en ze maaien het gras.

Kees Dijksterhuis

Kunst reportage

In Delft is het nieuwe kunstcentrum Radius geopend. Alle exposities gaan over klimaat, ecologie en milieu. De beoogde doelgroep is breed: van dagjesmensen tot Shell-personeel.

Klimaatmuseum mikt op het Vermeer-publiek

In het Frank Straver foto's Guus Meier

'H'et is een tusschenarchief', zegt Niels van der Vliet... Het kunstwerk is gemaakt door Viktor Maschin. Zij heeft een kleine polio-epidemie op een van de eerste instanties... Het kunstwerk, gemaakt door Viktor Maschin, is een beeld van de meest vervulde diersoorten op aarde.

De Ekoplaza Markt... Het is een tusschenarchief... Het kunstwerk, gemaakt door Viktor Maschin, is een beeld van de meest vervulde diersoorten op aarde.

Boven: het wandspijl van Miriam Sentar en het 'koraal' van huischoudeij afval door Isaac Bensch. Midden: de zonne-oud aan de zarde van Agnieszka Polska en de afval met wisten door Vitale Mancini. Onder: Julian Charrier's kunstwerk van troelbladen.

Je hoeft als bezoeker echt niet als lid van Extinction Rebellion het pand te verlaten

directeur Niekolaas Johannes Lekkerkerk

Extinction Rebellion... Het kunstwerk, gemaakt door Viktor Maschin, is een beeld van de meest vervulde diersoorten op aarde.

'Kunst is in staat om met verbeelding te laten zien hoe het anders kan'

Over de intenties voor de openingspositie... Het kunstwerk, gemaakt door Viktor Maschin, is een beeld van de meest vervulde diersoorten op aarde.

win. Sentar heeft mythos uit de cultuur... Het kunstwerk, gemaakt door Viktor Maschin, is een beeld van de meest vervulde diersoorten op aarde.

Lidverwachting aan de aarde... Het kunstwerk, gemaakt door Viktor Maschin, is een beeld van de meest vervulde diersoorten op aarde.

Doel gaan we afmaken... Het kunstwerk, gemaakt door Viktor Maschin, is een beeld van de meest vervulde diersoorten op aarde.

NL

PIET H. DE JONG nd.niederland@beeldbkk.nl

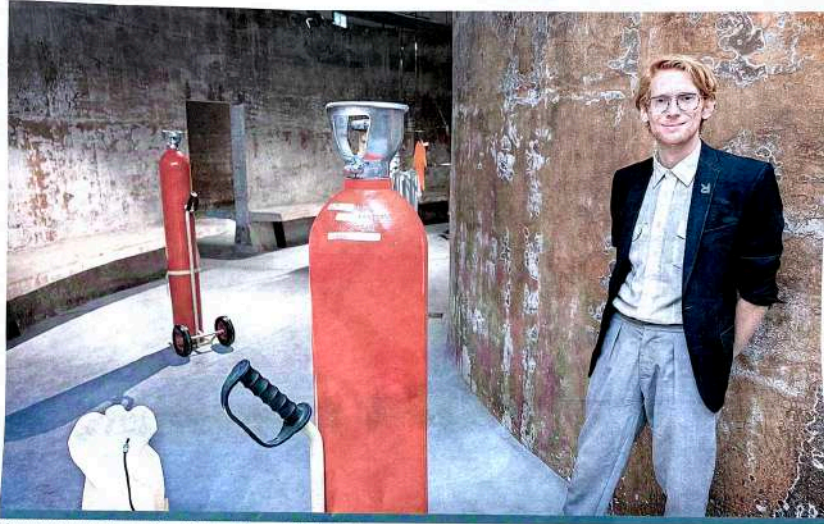
Kunst kaart overconsumptie aan

...Het nieuwe kunstcentrum Radius in Delft wil ongemakkelijke vragen stellen bij de menselijke invloed op de aantasting van de leefomgeving.

...Het menselijk gedrag is diepgaand beïnvloed door de beschikbaarheid van fossiele brandstof.

► Delft

Vandaag is het Earth Overshoot Day, de dag waarop alle biologische hulpbronnen zijn verbruikt die de aarde de mensheid in een jaar geeft. Telkens schuift de datum verder naar voren. De rest van dit jaar leven we op de pof. Wie zich een voorstelling wil maken hoe het zover is gekomen kan goed terecht in Radius, het Delftse 'Centrum voor Hedendaagse Kunst en Ecologie'. De lopende tentoonstellingen laten zien hoezeer de mensheid afhankelijk is geworden van fossiele brandstof. Het centrum is gevestigd in een rijksmonument, in een ondergrondse waterbassin dat onderdeel is van de in 1865 gebouwde watertoren met pomphuis. Educatiewerker Fleur Knops vertelt hoe het bassin ooit diende als opslag voor drinkwater, omdat het bassin boven in de toren, met 600.000 liter, niet groot genoeg was om aan de vraag naar schoon drinkwater te voldoen. Terwijl het pomphuis nog in verbouwing is, is de tentoonstellingsruimte al een tijdje in gebruik.

Directeur van kunstcentrum Radius Nikolaas Johannes Lekkerkerk bij een opstelling waarbij van Zwitsers smeltwater waterstof gemaakt wordt.

erosie

'De ondergrondse ruimte is zeer geschikt voor tentoonstellingen, want het is er behoorlijk donker en met 19 graden Celsius is het ideaal voor kunstvoorwerpen. Alleen moeten we het plafond aanpassen vanwege de akoestiek.' De dikke betonnen muren zijn getekend door erosiesporen, alsof ze de plattegrond van de stad verbeelden.

Bij binnenkomst wordt je begroet door een led gekleurde zon. Het is een videokunstwerk van de Poolse kunstenaar Agnieszka Polska. Haar werk, vertelt Knops, is gebaseerd op een gedicht van de negentiende-eeuwse Poolse Maria Komopnicka. Vanuit het perspectief van de zon wordt neergekeken op het menselijk bestaan op de aarde. De video bevat komische elementen, maar neemt ook nadrukkelijk stelling tegen ver-

spreiders van nepnieuws die de klimaatverandering ontkennen of betwijfelen.

Even verderop staat een werk van de Duitse kunstenaar Amalie Jacobsen. Het is een reeks sculpturen die zich in de ruimte bevinden. Ze zijn hol, als symbool voor het leeghalen van de aarde. Knops vertelt dat er al landen zijn die een claim hebben uitgebracht op de ruimte, om daar straks mijnbouw te kunnen realiseren. Dit kunstwerk laat zien dat wij mensen niet ons gedrag willen aanpassen, maar met behulp van techniek ons leven willen voortzetten als vanouds. Het is het verplaatsen van het probleem.

Nikolaas Johannes Lekkerkerk is directeur en curator van het centrum. Zijn ouders kochten in 2020 het leegstaande rijksmonument en vroegen

hem om het ondergrondse drinkwaterbassin in te richten als kunstcentrum. Met zijn vijftien jaar ervaring in de kunstwereld heeft Lekkerkerk die uitdaging met enthousiasme om zich genomen. Lekkerkerk vertelt hoe zijn centrum het verlangen bij mensen wil aanwakken om na te denken over de keuzes die hun ecologische voetafdruk bepalen.

'We zijn enorm gewend aan het denken in termen van maakbaarheid en technische oplossingen. Neem onze achterburen, van DSM, die willen voedingssupplementen maken voor koeien waardoor ze minder methaan uitstoten. Wij willen echter vooral kijken naar het begin van de keten, de mens en zijn begeerten en het probleem van de overconsumptie aan de orde stellen.'

Lekkerkerk meent dat, in tegenstelling tot de politiek, kunst en wetenschap in staat zijn een taal te spreken die mensen kan doen verlangen naar een duurzaam leven. 'Als kunstcentrum willen wij de ongemakkelijke, ethische vragen stellen.'

niet-menselijke natuur Lekkerkerk wil met de kunstenaars die hij uitnodigt, laten zien hoe belangrijk het is oog te hebben voor de niet-menselijke natuur, zoals planten en dieren. 'Delft als techniekstad is vooral van de oplossingen, wij willen hier laten zien dat er meer is dan de mens en zijn behoeften. Kunstenaars zijn goed in staat die kwesties uit te diepen. Het kunstcentrum zie ik ook als een oefening in empathie.'

menwerking met DOK-bibliotheek, veel leerlingen uit de groepen zeven en acht over de vloer gehad. Educatiewerker Fleur Knops vertelt over de workshop 'Atlantis' die de scholieren volgden. Ze kregen de opdracht na te denken over wat te doen als het stijgende water de stad bedreigt. 'Het viel ons op hoe creatief de jongeren zijn en ook dat ze nadenken over de toekomst van planten en dieren en niet alleen hoe de mensen droge voeten houden.' Knops ziet dat behalve bewustwording, zo'n workshop de jongeren ook een gevoel van hoop kan bieden. 'Die scholieren staan daar echt voor open, dat vind ik heel mooi om te zien.'

►► Radius is gevestigd aan het Kalverbos 20 in Delft en is van dinsdag tot en met zondag geopend van 11.00 tot 17.00 uur.

NL

NADIA EZZEROLI / vk.nd.niederland

Minder mensen willen Oekraïners opvangen

► AMSTERDAM

De bereidheid van Nederlanders om vluchtelingen uit Oekraïne in huis op te vangen neemt af. Dat blijkt uit een inventarisatie van RefugeHomeNL, een consortium van hulporganisaties. En dat terwijl de gemeentelijke opvang voor Oekraïense vluchtelingen vol begint te raken.

Gastgezinners die zich aanvankelijk hadden aangemeld om vluchtelingen thuis onder te brengen en geschikt werden geacht, zien daar in veel gevallen van af, blijkt als ze worden nabegeld door RefugeHomeNL. Dat is een consortium van het Leger des

Hells, VluchtelingenWerk Nederland, Takecarebnb en het Rode Kruis, dat de particuliere opvang coördineert in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid.

gevoel van urgentie Als reden dat de gastgezinners van gedachten zijn veranderd wordt vaak een gewijzigde thuissituatie genoemd, volgens RefugeHomeNL. Zo is een lege kamer in huis niet langer beschikbaar omdat er een baby op komst is of een uitwonende student weer thuis komt wonen. Ook is het gevoel van urgentie weggezaakt nu de

oorlog langer duurt dan men dacht. Na pilots rond Amsterdam, Rotterdam en Eindhoven werd de particuliere opvang in juni landelijk uitgerold. Van de ruim 32.000 gastgezinners die zich sinds maart bij Takecarebnb hebben aangemeld, kwamen 11.500 gezinnen door de screening. Daarvan bieden inmiddels 465 gezinnen een opvangplek aan ruim duizend Oekraïense vluchtelingen. Vooral vluchtelingen met kinderen geven de voorkeur aan opvang bij gastgezinners vanwege de structuur en routine in een familie. Dat de particuliere opvang via RefugeHomeNL vertraagd

van start ging, kwam de hulporganisaties op veel kritiek te staan. Volgens de organisatie verloopt het traject trager dan bij andere particuliere initiatieven, vanwege de zorgvuldigheid die is geboden bij het matchen van gastgezinners en vluchtelingen. 'Het gaat hier om kwetsbare mensen', zegt Rode Kruis-woordvoerder Alberta Opoku. 'Andere particuliere initiatieven vragen bijvoorbeeld niet naar een VOG (verklaring omtrent gedrag, red.). Wij doen dat wel, omdat we vanwege de veiligheid van vluchtelingen willen voorkomen dat ze bij de verkeerde mensen belanden.'

Volgens RefugeHomeNL is het altijd de bedoeling geweest om de particuliere opvang alleen als achtervang in te zetten.

Nu de gemeentelijke opvang ook vol dreigt te raken, belt RefugeHomeNL vaker met geschikt bevonden gastgezinners om te kijken of er de opvangplek nog beschikbaar is. 'We merken tijdens die gesprekken dat mensen nu meer terughoudend zijn, omdat het gewapende conflict langer blijkt te duren dan gedacht. Maar vluchtelingen zijn nog steeds in nood. De particuliere opvang blijft nodig.' <

Delftse watertoren

Kunstruimte Radius bevindt zich in het waterbassin bij de watertoren van Delft. De 29 meter hoge toren, die dienstdeed van 1895 tot 1996, is opgetrokken in neo-Hollandse renaissancestijl, met decoratief metselwerk en kantelen. Het rijksmonument werd ontworpen door gemeentearchitect M.A.C. Hartman (1862-1928).

Tentoonstellingsruimte Radius in Delft, voor de renovatie. Foto Amy van Leiden

BEELDENDE KUNST In het drinkwaterbassin bij de watertoren van Delft huist nu een kurkdroge kunstruimte

Radius in Delft toont hedendaagse kunst rond het thema klimaat en ecologie.

Benedenwereld, zo luidt de titel van het jaarprogramma van Radius in Delft. Toepasselijk, want de nieuwe ruimte voor hedendaagse kunst bevindt zich ondergronds, in een voormalig drinkwaterbassin aan de voet van een oude watertoren. Nadat je in het pomphuis een kaartje hebt gekocht en de trap bent afgedaald, kom je in een donkere, cirkelvormige ruimte. Jarenlang lag hier ruim twee miljoen liter water opgeslagen. De sporen zijn nog te zien op de muren, daar liet het water golvende kalktekening achter. 'We hebben ze bewust laten zitten', zegt directeur Nikolaas Lekkerkerk (34). 'Deze ruimte is van zichzelf zo bijzonder, we wonden het zonde om de muren wit te schilderen.'

Een kurkdroog waterbassin, een moedere locatie is haast niet denkbaar voor Radius. Bijzonder aan deze nieuwe kunstplek is dat het programma zich volledig richt op ecologie en het klimaat. Het is een thema waar veel musea en kunstinstellingen zich mee bezighouden, erkent Lekkerkerk. 'Maar vaak blijft het bij een korst-

dige flirt. Er komt een tentoonstelling, daarna is het weer hup, door naar een volgend thema.' Dat gaat Radius anders doen. 'We kiezen voor een langdurige aanpak waarbij we klimaatproblematiek van veel verschillende hoeken belichten.' Kunst, voegt hij toe, kan helpen om problemen invoelbaar te maken die groot of abstract zijn.

Hoe dat eruitziet, werd duidelijk bij de openingstentoonstelling van Radius, *Emotions Are Oceans*. In de ronde,

'Kunst kan helpen om problemen invoelbaar te maken die groot of abstract zijn'

in verschillende ringen opgedeelde tentoonstellingsruimte wierpen drie kunstenaars hun licht op het thema water, van droogte tot watervulling, tot het stijgen van de zeespiegel. De kunstwerken die je tegenkomt - vooral installaties en video's - zijn gericht op de zintuiglijke ervaring.

Geef dit thema wel genoeg stof om jaar in jaar uit een tentoonstellingsprogramma mee te vullen? Eerder te veel, vindt Lekkerkerk. Voor dit eerste jaar staan er na *Emotions Are Oceans* nog drie tentoonstellingen op de planning. Op 9 juli openen twee nieuwe tentoonstellingen rondom de thema's energie en fossiele brandstof: een solo van de Nederlandse kunstenaar Vibeke Mascini en een groeps-tentoonstelling. In september volgt een solo van de Portugese kunstenaar en componist Diana Policarpo, waarin een hoofdrol is weggelegd voor paddenstoelen en eeuwenoude natuurlijke geneeswijzen.

Naast de tentoonstellingen liggen er plannen voor educatieprogramma's en samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld met de TU Delft en met verschillende wetenschappers. 'Maar kunst wordt hier niet ingezet als illustratie

van de wetenschap', benadrukt Lekkerkerk. 'We willen juist laten zien dat kunstenaars op een eigen manier ook onderzoek doen.'

Voor het eerste jaar van Radius is een begroting opgesteld van 350 duizend euro. De helft daarvan moet komen uit een mix van kaartverkoop, crowdfunding, donaties en zaalverhuur, de andere helft uit aanvragen bij fondsen. In het colofon van de eerste tentoonstelling prijkt al een lange lijst van fondsen die hun steun hebben verleend, van de gemeente Delft tot het Mondriaan Fonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds. Ook werd voor de opening 40 duizend euro opgehaald via crowdfundingplatform Voordekunst. Verwacht wordt dat Radius zo'n tienduizend bezoekers per jaar zal trekken.

Het idee om op deze plek een nieuwe kunstruimte te beginnen, ontstond toen het projectontwikkelaarsbedrijf van Lekkerkerk's familie eind vorig jaar de Delftse watertoren kocht, met daarbij het pomphuis met waterbassin. Lekkerkerk was toen nog directeur van A Tale of A Tub, een kunstruimte in een oud badhuis in

Rotterdam. Ook daar had Lekkerkerk al een aantal tentoonstellingen over klimaat en ecologie gemaakt. 'Toen mijn familie vroeg of ik in het ondergrondse bassin een kunstinstelling wilde beginnen, wist ik vrij snel dat die over dit thema zou moeten gaan.' Voor Radius is een onafhankelijke stichting opgezet, die de ruimte huurt van het bedrijf.

Ook in de bedrijfsvoering van Radius is aandacht voor klimaatwetenschappen. Lekkerkerk: 'Als kunstenaars voor een tentoonstelling uit het buitenland moeten komen, dan stimuleren we waar mogelijk het reizen per trein.' Ook steelt de organisatie ernaar om materiaal dat wordt gebruikt voor de vormgeving van tentoonstellingen, zo veel mogelijk opnieuw te gebruiken. Harde doelen zijn er echter niet. De ondergrondse locatie biedt wat duurzaamheid betreft een bijkomstig voordeel: de temperatuur is er stabiel, rond de 19 graden, een ideaal klimaat voor de meeste kunst.

Sarah van Blinsbergen

Radius Delft. Vanaf 9/7 de tentoonstellingen *Climate of Concern* en *Vibeke Mascini: The World is a Verb*.

► Delft krijgt een opvallend kunstcentrum in de leegstaande watertoren

‘Klimaatcrisis heeft kunst nodig’

Vraag Nikolaas Johannes Lekkerkerk wat hij met kunst heeft en wat volgt is een vloed aan woorden. De man, die door zijn excentrieke uiterlijk op zichzelf al een kunstwerk is, raakt niet uitgepraat over scheppingen van de menselijke hand.

Lisa Vos
Delft

„Neem een boek van Kafka. Opeens geloof je in iets wat fictie is, maar toch waarachtig en echt aanvoelt. Kunst is voor mij een soort ticket naar een andere werkelijkheid. Een waar ik mij ontzettend graag in begeef.”

De liefde, soms verpakt in chique woorden, is groot. Zo groot dat Lekkerkerk er een levensmissie van heeft gemaakt om bij anderen ook het vuur aan te wakkeren. In RADJUS, een nieuw kunstcentrum in Delft met internationale allure waar hij de directeur van is, moet dat gaan gebeuren.

RADJUS komt niet zomaar op een plek. Nee, dat gaat zich huisvesten in de al jaren leegstaande, monumentale Delftse watertoren. In januari 2022 moet het voormalig pomphuis en het 500 meter tellende ondergrondse waterbassin omgetoverd zijn tot tentoonstellingsruimte.

Borrelen

Het was de vader van Lekkerkerk, een vastgoedondernemer met een hart voor erfgoed en monumenten, die het complex in het Delftse Kalverbos in 2021 aankocht. De 31-jarige Rotterdammer ging lang uit interesse, waarna het bij hem begon te borrelen. „Het is zo evident om hier een kunstinstelling aan te wijden. Dat wat na jaren leegstand een spookachtige reputatie heeft gekregen, moet weer levend gemaakt worden.”

En wel door de complete programmering te hangen aan het meest levende onderwerpen van nu: klimaat en ecologisch verval. Centraal staat de kwetsbaarheid van de aarde en het leven zelf.

◀ Lekkerkerk wil in januari 2022 in de voormalige watertoren een kunstcentrum openen. FOTO/FREDLEEF LANG

◀ In het oude waterbassin moet een tentoonstellingsruimte komen. FOTO/FREDLEEF LANG

▲ De vader van Nikolaas Lekkerkerk kocht het complex in het Delftse Kalverbos. FOTO/FREDLEEF LANG

„De klimaatcrisis heeft kunst nodig. Kunstenaars kunnen de vaak ingewikkelde problematiek tot de verbeelding laten spreken. Meestal in tegenstelling tot abstracte rapporten en grafieken.”

„Dit betekent overigens niet dat we mensen gaan betuttelen, zo van zij moet je leven gaan vergroenen of

verduurzamen”, voegt Lekkerkerk er vlog aan toe. „Dat doen we niet. We willen het klimaat bespreekbaar en, niet onbelangrijk, behapbaar maken.”

Trots vertelt Lekkerkerk de eerste kunstinstelling van Nederland te zijn die zich volledig richt op klimaat. „Voor de meeste is het een

flirt, bij ons iets blijvends. Er is zo veel dat je kunt aansnijden. De komende dertig jaar zijn we zoet”, grinnikt hij.

De liefde voor kunst heeft Lekkerkerk naar eigen zeggen van zijn ouders. Toch was het een docent kunstgeschiedenis van de middelbare school die hem uiteindelijk

het culturele pad op bracht. „Waarzinnig interessant vond ik alle verhalen die hij vertelde. Die gaven de doorslag.”

Zelf kunst maken doet Lekkerkerk niet. „Ik heb het weleens geprobeerd, maar kwam er snel achter dat het ontbrak aan de aanleg. Ik kan beter andere mensen naar voren schuiven.”

„Het is een beetje een oud verhaal”, zegt Lekkerkerk. „We hebben de ruimte en de tijd, maar geen geld.” Om het pomphuis en de toekomstige ondergrondse ten-

“**Kunst is voor mij een ticket naar een andere werkelijkheid. Daar begeef ik me graag**

– Nikolaas Lekkerkerk

toonstellingsruimtes te renoveren en het programma te kunnen betalen, ontbreekt een gedegen financiële ondergrond. Erg leunen op overheden, zegt Lekkerkerk niet graag te doen. Liever lost hij het op met eigen inkomsten en crowdfunding. Om dit alles te kunnen verwezenlijken is hij op voordekunst.nl een campagne begonnen. Het doel is om 40.000 euro op te halen. Vooralsnog, met nog veertig dagen te gaan, staat de teller op 3430 euro. „Alles is in gang, maar er is nog niets in kunnen en kruiden. Laten we hopen dat daar snel verandering in komt.”

Konstruimte Radius richt zich geheel op het klimaat

NIEUWE KONSTRUIMTE
Vijfhonderd vierkante meter groot en verborgen onder de grond: in een oud drinkwaterbassin in Delft opent in januari 2022 Radius, een nieuw kunstcentrum voor hedendaagse kunst over ecologie en klimaat.

Door onze medewerker
Thomas van Huut

Ruim twee miljoen liter water lag er jarenlang opgeslagen in het voormalig drinkwaterbassin onder het Delftse Kalverbos. Vanaf het begin van komend jaar staat in diezelfde ondergrondse, cirkelvormige ruimte van ruim 500 vierkante meter hedendaagse kunst. „Het water heeft in al die jaren fascinerende kalktekeningen achtergelaten op de muren”, zegt Nicolaas Johannes Lekkerkerk (1988), de oprichter en directeur van het nieuwe Delftse kunstcentrum Radius. „Die tekeningen laten we lekker zitten. We gaan ze geen nieuwe vloer, gehuiddempend plafond en technische installaties, dat is alles.”

Bijzonder aan Radius is dat de programmering zich geheel richt op kunst over ecologie en de klimaatcrisis. Lekkerkerk: „Al vragen we ons gelijk af of crisis

het beste woord is. Crisis suggereert dat er een oplossing voor is, terwijl de problemen hoogstwaarschijnlijk permanent zijn.”

Klimaat is nu meer hedendaagse kunstinstellingen een belangrijk onderwerp. „Maar wij gaan het verder door-trekken. Het onderwerp is zo belangrijk, dat we denken dat het in alle vezels van de instelling moet zitten.”

Invoelbaar maken
Wat kan kunst eigenlijk betekenen in de klimaatproblematiek? „We zijn de eerste plaats niet uit op gedragsverandering bij het publiek, de problemen zijn sowieso zo groot dat je eerder politieke of systeemverandering nodig hebt”, zegt Lekkerkerk. „Maar kunst kan wel helpen om problemen die zo groot of abstract zijn invoelbaar te maken.”

Voor het eerste jaar staan twee solopresentaties en vier groepsposities gepland, rond het thema „Benedenswereld, over watercrisis, fossiele brandstoffen

en het bos als een met wortels verbonden netwerk en een tentoonstelling over schuilplaatsen in een onstuitend klimaat. „Klimaat en ecologie zijn gigantische onderwerpen, die zich op veel meer manieren manifesteren dan het klimaat alleen.”

Dat wordt volgens Lekkerkerk bijvoorbeeld duidelijk uit het videowerk *Forest Low* (2014) van Ursula Biomans. „Zij doet verslag van een rechtszaak waarbij de Ecuadoriaanse bevolking in het Amazoniegebied een rechtspersoon wil maken van het bos, waarbij de oorspronkelijke bevolking die rechten behartigt. In die zaak zie je hoe wettiging, de strijd voor lokale bevolking en de klimaatkweste verstrengeld zijn.”

Hart van de wetenschap
De eerste kunstenaar die een solotentoonstelling krijgt, is de Nederlandse Vlabeke Macini (1988). „Zij is een goed voorbeeld van een kunstenaar die met zozeer wetenschappelijke ideeën illu-

Oprichter
Nicolaas Lekkerkerk in het voormalig waterbassin in Delft waar kunstcentrum Radius volgend jaar opent.
FOTO AMY VAN LEIDEN

streert, maar zelf nieuw onderzoek doet. Bijvoorbeeld naar andere vormen van energie.”

Naast nieuwe te ontwikkelen werken is van Macini straks een pianola te zien die aangedreven wordt door een accu die is opgeladen met windstroom. „Beeldtechnisch en tegelijk poëtisch werk.”

Door de vestiging in Delft ziet Lekkerkerk veel mogelijkheden om samen te werken met grote Delftse kunstinstellingen. „Met de universiteit, maar er zit hier bijvoorbeeld ook het IHE Unesco instituut voor kennis over water. Het zou heel interessant zijn om daarmee samen te werken.”

Lekkerkerk is nu nog directeur van kunstruimte A Tale of A Tube in Rotterdam-West, gevestigd in een oud badhuis. „Het waterthema achtervolgt me een beetje”, lacht zij. De kans om een nieuwe kunstruimte te starten uitnodigt toen het projectontwikkelaarsbedrijf van zijn familie eind vorig jaar de Delftse watertoren kocht en daarbij het permissie met

Het alternatief was een escaperoom of ondergrondse restaurant, ik ben blij hier iets voor de kunst te kunnen doen

Nicolaas Johannes Lekkerkerk, oprichter Radius

waterbassin. Zijn familie vroeg Lekkerkerk of hij in die bassin-ruimte geen kunstinstelling wilde beginnen. „Het alternatief was een escaperoom of een ondergrondse restaurant, ik ben blij dat ik iets kan doen dat de kunsten ten dienste staat.”

De kunstruimte is een onafhankelijke stichting, die huurt van het bedrijf van Lekkerkerks familie.

Voor het eerste jaar van Radius is een begroting opgesteld van 350.000 euro. „De helft willen we financieren uit kaartverkoop, crowdfunding, donaties van vrienden en zaalverhuur van de locatie, voor de andere helft doen we aanvragen bij cultuurfondsen.”

Hij wil zeker acht tot tien jaar voor Radius gaan werken, zegt Lekkerkerk. „De bedoeling is dat de instelling daarna een vaste waarde in het kunstlandschap is. De problematiek rond klimaat en ecologie blijft belangrijk nog wel even bij ons, zo lang zal dit centrum zeker bestaansrecht hebben.”

FINANCIIEEL VERSLAG

OVERZICHT

De financieringsmix van RADIUS bestaat uit een deel eigen inkomsten (publieksinkomsten, sponsoring en verhuur) en subsidiebatens (bijdragen van particuliere fondsen, gemeente en rijkscultuurfondsen).

Eigen Inkomsten

Aangaande de eigen inkomsten verkrijgt RADIUS publieksinkomsten door middel van kaartverkoop, variërend van het standaardtarief van €10 tot verscheidene kortingstarieven per leeftijdscategorie. Op basis van 10.000 bezoeken op jaarbasis is deze post voor 2022 begroot op €50.000. Voor 2023 is deze post verlaagd naar €40.000. De post sponsoring, voor 2022 begroot op €35.000, bestaat uit bijdragen van bedrijven en een vriendencirkel. In 2022 wordt RADIUS gesponsord door particulieren vanuit de wervingscampagne op crowdfundingplatform Voordekunst (voor een bedrag t.h.v. €37.000) en door bedrijven en organisaties als EkoPlaza, Hoogheemraadschap van Delfland en klimaat onderzoeksbureau CE Delft. De vriendencirkel van RADIUS bestaat in 2022 uit 56 leden. Voor een donatie van €100 per jaar ontvangen de leden een lidmaatschapskaart waarmee ze de RADIUS programma's vrijblijvend kunnen bezoeken. We voorzien dat we in 2023 deze post kunnen handhaven op €20.000. Als onderdeel van de financiering verkrijgt RADIUS ook inkomsten uit verhuur van de tentoonstellingsruimtes. Deze post staat gemiddeld garant voor €20.000 op jaarbasis.

Subsidiebatens

Als startend kunstcentrum is RADIUS in de beginfase sterk afhankelijk van incidentele bijdragen verkregen vanuit particuliere fondsen. Na een succesvolle wervingsronde in 2021 voor het programmajaar 2022, begroot t.h.v. €207.000, zijn wij genoodzaakt deze strategie te continueren voor het programmajaar 2023 voor een bedrag ter hoogte van ten minste €180.000. Door onze ons programma anciënniteit te geven en RADIUS te verankeren in Delft proberen we het incidentele karakter van bijdragen gradueel om te zetten in meer structurele ondersteuning, met name vanuit de Gemeente Delft. RADIUS ontvangt voor het tweede jaar (in 2022 en 2023) een subsidie van het Mondriaan Fonds, als onderdeel van de regeling Programma's Kunstpodia in de categorie Kunstpodium Start. Het betreft hier een 1-jarige en eenmalige subsidie van €25.000. In 2023, na het realiseren van twee jaarprogramma's, kunnen en willen we bij het Mondriaan Fonds opschalen naar de categorie Kunstpodium Basis voor een bedrag van €110.000 per jaar voor twee programmajaren. Vanuit de Gemeente Delft ontvingen we in 2022 een incidentele bijdrage van €20.000 (aangevraagd bedrag was €45.000) en enkele projectsubsidies t.h.v. €16.892. In 2023 ontvangen we €75.000 (aangevraagd bedrag was €150.000).

FINANCIËEL VERSLAG

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2021 EN 2022

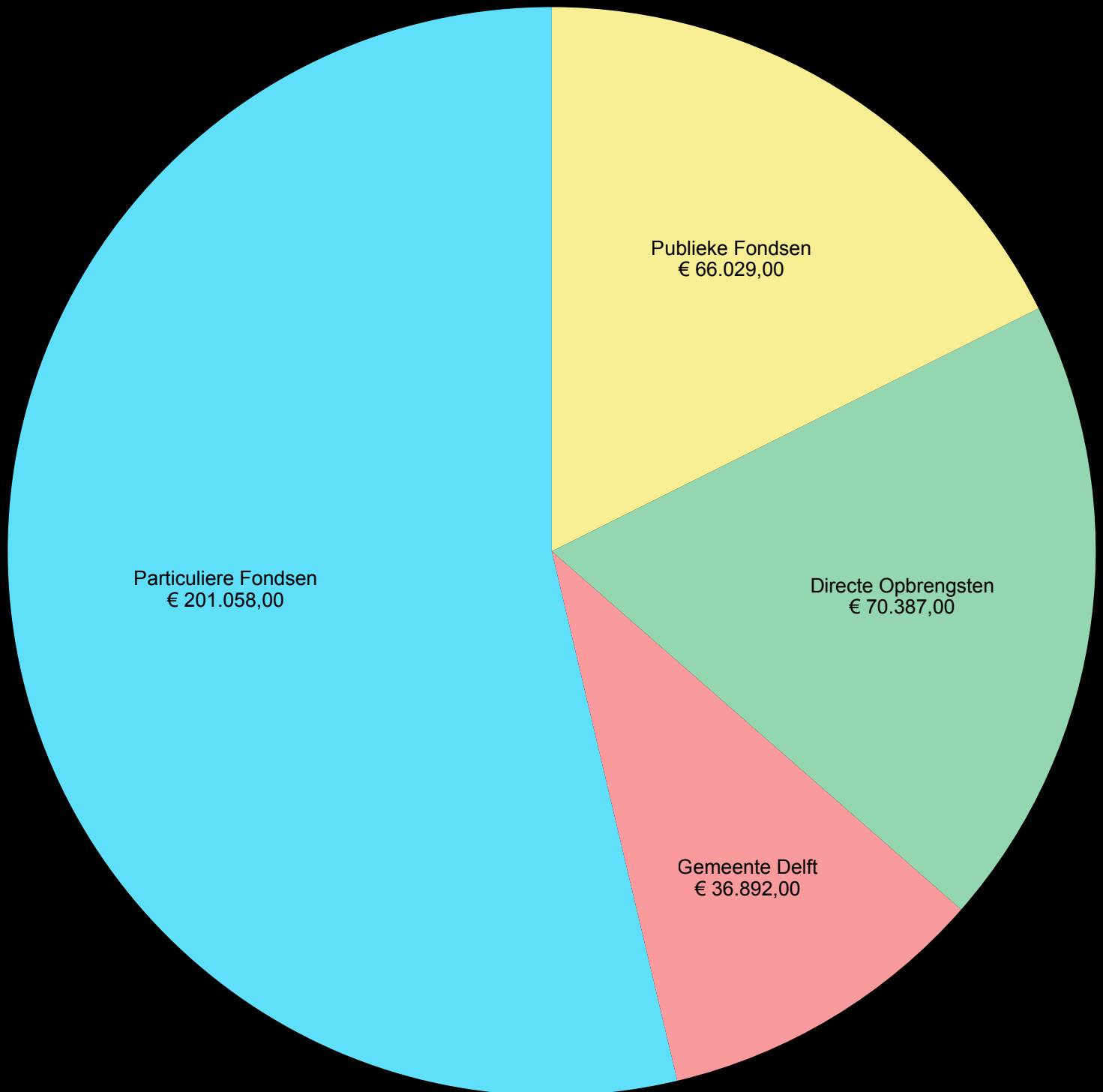
BATEN

	REALISATIE	BEGROTING
	2021/2022	2021/2022
Eigen Inkomsten	€ 70.387 €	90.000
Subsidiebatens	€ 303.979 €	304.700
Som der Batens	€ 374.366 €	394.700

LASTEN

Personeelslasten	€ 207.061 €	179.708
	€ 124.215 Intern/personeel	
	€ 82.846 Extern/kunstenars	
Afschrijvingen	€ 2.899	-
Materiële Lasten	€ 141.074 €	214.300
Som der Lasten	€ 351.034 €	394.008
Rentelasten	€ (712) €	(692)
Saldo	€ 22.620	-
Resultaatbestemming		
Algemene reserve	€ 22.620	-

FINANCIËEL VERSLAG

Opening tentoonstelling CLIMATE OF CONCERN en
VIBEKE MASCINI: DE WERELD IS EEN
WERKWOORD, 9 juli 2022

Opening tentoonstelling CLIMATE OF CONCERN en
VIBEKE MASCINI: DE WERELD IS EEN
WERKWOORD, 9 juli 2022

ORGANISATIE

FAIR PRACTICE CODE

RADIUS hecht veel waarde aan gemotiveerd personeel. Eind 2022 werkte RADIUS met 3.1 fte. Het team bestaat uit vijf werknemers met ZZP-werkovereenkomst. Jaarlijks vinden tweemaal beoordelings- en functioneringsgesprekken plaats.

RADIUS is lid van de belangenvereniging De Zaak Nu. In 2019 ontwikkelde deze vereniging een richtlijn functie- en loongebouw voor presentatie-instellingen, met als uitgangspunt de Fair Practice Code en de Arbeidsmarktagenda. In 2022 heeft RADIUS de kosten in kaart gebracht van eerlijke beloning van personeel in overeenstemming met de Fair Practice Code. Om de honoraria voor kunstenaars vast te stellen, hanteert RADIUS de richtlijn kunstenaarshonoraria voor 100 procent. RADIUS garandeert tevens artistieke integriteit en neemt in de contracten die met de kunstenaars worden afgesloten afspraken op over auteursrechten. Het instituut moedigt goed opdrachtgeverschap aan en biedt kunstenaars een passende vergoeding.

CODE DIVERSITEIT & INCLUSIE

RADIUS ziet het nastreven en bewaken van toegankelijkheid, diversiteit en inclusie als een doorlopende taakstelling en verantwoordelijkheid. We vinden het van primair belang dat het programma resoneert en weerklinkt bij de grote verscheidenheid aan achtergronden en identiteiten die de stad Delft rijk is, en dat diegene zichzelf kunnen zijn, zich gerespecteerd en gerepresenteerd voelen binnen en door de programmering van onze instelling. Waar het programma van RADIUS kapitaliseert op intersectionaliteit en ecologisch denken, streven wij een evenredige diverse maatschappelijke representatie na.

De Code Diversiteit & Inclusie dient op het gebied van publiek, programmering, personeel en partners voor RADIUS als uitgangspunt. Om het programma onder de aandacht te brengen van diverse doelgroepen, op verschillende kennisniveaus en vanuit hun specifieke interesse, werkt RADIUS intensief samen met partners, lokaal, nationaal en internationaal.

ORGANISATIE

RAAD VAN TOEZICHT

RADIUS, een stichting die in januari 2021 werd geïnitieerd door Niekolaas Johannes Lekkerkerk, wordt ondersteund door het Gieskes-Strijbis Fonds, Gemeente Delft, het Mondriaan Fonds en verscheidene cultuurfondsen. De huidige directeur-bestuurder is Niekolaas Johannes Lekkerkerk.

GOVERNANCE CODE CULTUUR

RADIUS deelt de opvatting dat transparant management en zorgvuldig toezicht belangrijke voorwaarden zijn voor zowel essentiële als excellente bedrijfsvoering. Het instituut past de acht principes van de Governance Code Cultuur toe. RADIUS is een stichting en sinds maart 2021 is het raad-van-toezicht-model van kracht. Het programma en de administratieve processen staan onder toezicht van de directeur-bestuurder van RADIUS. De directeur-bestuurder en de externe accountant worden benoemd door de raad van toezicht. De directeur bepaalt het beleid van het instituut, zet de programmalijn uit, geeft ontwikkelingsstrategieën vorm en is verantwoordelijk voor het in gang zetten van procedures; van fondsenwerving tot communicatie. De directeur legt verantwoording af aan de raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat uit vier (maximaal vijf) leden en komt twee keer per jaar samen in het bijzijn van de directeur van RADIUS.

RAAD VAN TOEZICHT IN 2022

GOLNAR ABBASI
PhD Kandidaat TU Delft
Docent WDKA Rotterdam
Docent PZI Rotterdam

YOERI MEESEN
Hoofd Educatie Museum Boijmans van Beuningen
Lid raad van toezicht Stichting Tailors & Wearers
Faculteitssenaat MA kunsteducatie, PERMEA
Gastdocent MA Curatorial Practice, Instituto Europeo di Design
Lid adviesraad MA kunsteducatie Hogeschool Rotterdam

JEROEN PRINCEN
Partner bij DVDW advocaten
Lid raad van toezicht Stedelijk Museum Schiedam
Lid raad van commissarissen Binck Bank N.V.
Lid raad van commissarissen DKG Holding B.V.

BRENDA TEMPELAAR
Beeldend kunstenaar en schrijver

BEZOLDIGINGSBELEID

De toezichtfuncties zijn onbezoldigd.

ZELFEVALUATIE

Op 22 november 2022 evalueerde de raad van toezicht zichzelf.

VERGADERDATA

De raad van toezicht vergaderde in 2021 en 2022 op de volgende data: 20 mei 2021, 8 oktober 2021, 22 november 2022. In 2022 hebben verscheidene informele overlegmomenten plaatsgevonden tussen de raad van toezicht en het bestuur.

TEGENSTRIJDIGE BELANGEN

In 2022 is geen sprake geweest van tegenstrijdige belangen.

VASTSTELLING

Het jaarverslag 2022 en de jaarrekening 2022 worden vastgesteld in de vergadering van de raad van toezicht op 2 mei 2023.

BEGROTING 2023

De begroting 2023 is geaccordeerd door de raad van toezicht in de vergadering van 22 november 2022.

EXTERNE ACCOUNTANT

Berghout+MAS is vanaf 2022 als externe accountant van Stichting RADIUS CCA benoemd door de raad van toezicht.

ORGANISATIE

ROOSTER VAN AAN- EN AFTREDING

	AANTREDING	TWEEDE TERMIJN	AFTREDING
GOLNAR ABBASI	23 maart 2021
YOERI MEESEN	23 maart 2021
JEROEN PRINCEN	23 maart 2021
BRENDA TEMPELAAR	23 maart 2021

ORGANISATIE

DIRECTIE EN PERSONEEL IN 2022

NIEKOLAAS JOHANNES LEKKERKERK
directeur-bestuurder

CATO DE BEER
communicatie medewerker
(tot en met 31 oktober 2022)

EVA BURGERING
producent en coördinator

FLEUR KNOPS
educatie medewerker

SERGI PERA RUSCA
assistent curator

DAAN VEERMAN
communicatie medewerker

EXTERNE MEDEWERKERS

Administratie en boekhouding
PAUL BERGHOUT

Fotografie en documentatie
LISA DIEDERIK, JORIS VAN DEN EINDEN,
GUNNAR MEIER, JASPER MOL, HANNAH
ROSALIE

Ontwerpers, illustratoren en codeurs
SABO DAY, MICHELLE LIN, LISA RAMPILLI,
PERNILLE WINTHERS

Installatie tentoonstellingen
STEFAN BANDALAC, MOOS DE BEER,
JONATHAN DEN BREEJEN, KEIMPE KOLDIJK,
MENDEL NIEUWDORP, MENNO VERHOEF

Installatie assistentie Vibeke Mascini
DARIO GIUSTARINI, MENDEL NIEUWDORP

Installatie assistentie Diana Policarpo
MOOS DE BEER, ANDRÉ TORRES

Vertaling en tekstredactie
NIELS BEKKEMA

Hosts

LARS VAN DEN BERG, ANNIEK VAN DEN
BERGE, CATELIJNE BOELE, PUCK KROON,
PUCK VAN DER LAST, MENDEL NIEUWDORP,
JEANINE ROSIER, KELLY-ANN VAN
STEVENINCK, ZEYNEP USLU, ALINA SING-CIH
WANG

Rondleiders

BIRGIT VAN BEEK, WIENEKE BREMER,
MENDEL NIEUWDORP, NICKY RIJKS, LINDE
RUIGROK

RADIUS team tijdens tentoonstellingsopening
CLIMATE OF CONCERN en VIBEKE MASCINI: DE
WERELD IS EEN WERKWOORD, 9 juli 2022

RADIUS team tijdens lezing Merlin Sheldrake,
9 juli 2022

ONDERTEKENING

N.J. Lekkerkerk
Directeur-Bestuurder

J.G. Princen
Voorzitter Raad van Toezicht

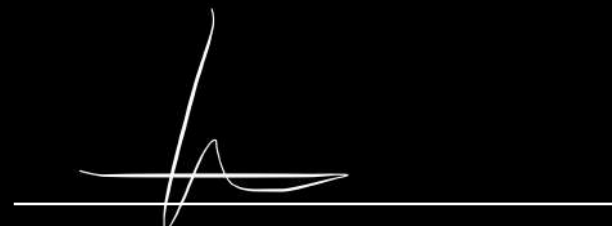
B. Hartjes
Secretaris Raad van Toezicht

Y.J.M. Meessen
Penningmeester Raad van Toezicht

G. Abbasi
Algemeen Lid Raad van Toezicht

Eindredactie: Niekolaas Johannes Lekkerkerk, Eva Burgering,
Fleur Knops, Daan Veerman

© Stichting RADIUS CCA; auteurs; fotografen; kunstenaars;
deelnemers; bezoekers, 2022.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd
gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op
enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën,
opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

Openbare evenementen georganiseerd door RADIUS zijn
gedocumenteerd voor educatief gebruik en voor in ons archief.
U kunt altijd bezwaar maken tegen gebruik van bepaalde
afbeeldingen door een e-mail te sturen naar
communication@radius-cca.org.